

Domoljub

v Ljubljani, 20. septembra 1939

Leto 52 • Štev. 38

Ob smrtnem dnevu največjega slovenskega vzgojitelja

Pristojna šolska oblast je tudi letos odločila, naj se ljudske šole in učiteljska spominjajo Slomškovega smrtnega dne. Po našem mnenju bi bilo bolj primerno proslavljati rojstni dan pokojnega slavnega kneza in škofa lavantinskega. Nad vse nerazumljivo je tudi to, da praznujejo spomin Antona Martina Slomška pred vsem ljudskošolski otroci in učiteljskimi, kakor da bi osnovna načela velikega vladike prav v taki meri ne veljala za vse druge šole. V bodoče je treba — to zahtevamo v imenu katolištva in slovenstva — veliko pogreško brezpogojno popraviti.

Anton Martin Slomšek se je rodil 26. novembra 1800 na Slomu pri Ponikvah ob juž. železnici, umrl pa je v Mariboru 24. septembra leta 1862. Bil je nazadnje lavantinski škof.

V najtežjih časih nemštva in nemškutarstva se je odločno v cerkvi, kakor izven nje zavzemal za katoliški Cerkev in za svoj slovenski narod in slovenski jezik ter za njih enakovrednost v javnem življenju. Slomšek je bil prvi učitelj slovenščine v celovškem sementišču. Svoje začetno predavanje bogoslovcem je končal takole: »O, da bi mogel danes s svojo bratovsko besedo v vas zbuditi ogenj navdušenja za jezik Slovenije ter ga v tekočih dneh tega leta vzdržati tu v vaši sredi v svetlem plamenu!«

Slomšek je ustanovitelj Mohorjeve družbe, ki je v mnogih desetletjih poslala med slovenski narod stotine lepih slovenskih knjig in tako širila med Slovenci pravo omiko in slovensko zavednost. Veliko je števalo Slomškovih spisov, tako zabavnih, kakor šolsko vzgojnih.

Med največje zasluge, ki si jih je pridobil Slomšek kot škof in ki so bile ogromne in daljnosežne važnosti za razvoj vsega slovenstva, zlasti ob naši severni meji, je preložitev sedeža lavantinske škofije iz koroškega Sv. Andraža v Maribor. Ta preložitev je ohranila štajerske Slovence pred popolnim potujenjem in za — Jugoslavijo.

Veliko skrb je posvečal škof Anton Martin Slomšek sredstvom dobre vzgoje. V tem pogledu mu je bilo najvišje načelo: besede mičejo, zgledi vlečejo. Slomšek je razločeval trojno vzgojo: domačo, šolsko in cerkveno. — Pridna šola mora biti trojna: doma začetni, učilnici napredovati, v cerkvi pa dovrševati; ako ena teh spodleti, vse tri kaj ne izdaje. Dobro je znati pisati in brati, pa stokrat bolje pošteno ravnati. — Šola, če ni prava, je boljše, da je ni.

Učiteljski stan je amatral Slomšek za prevažen stan in poudarjal njegov silen pomen v človeški družbi. Škof Slomšek je napisal: Moder in priden učitelj koristi človeškemu rodu več kakor najslavnejši vojskovodja. Ime dobrega katoliškega učitelja se sveti v knjigi večnega življenja in med svetniki bo njegovo plačilo.

»Vera naj bo luč,
materin jezik naš
do omike ključec

Slomškov spomin živi v Slovencih, kakor nobenega drugega in bo živel, dokler se bo po slovenskih brdih in ravninah glasila slovenska beseda.

Škofu Antonu Martinu Slomšku: Slava!

Nov korak naprej

Dne 26. avgusta je izšla, kakor znano, uredba, ki določa, kakšna bo nova banovina Hrvatska. Določen je njen novi obseg in določene so pristojnosti, ki preidejo na novo ustanovljeno banovino iz Belgrada. Dolgoletne zahteve Hrvatov so v glavnih obrisih dosežene. Preteklo bo sicer še precej vode, preden bo vse, kar je v uredbi določeno in odločno, prišlo v dejansko življenje. Treba bo mnogoštevilnih podrobnih uredb, treba bo izpreminjati zakone, treba bo posebno urediti razna denarna vprašanja, ki ne bodo najlažja, ker se pri denarju prijateljstvo tako rado jenja. Prav tako je treba računati s težkimi razmerami, v katerih živimo. Ko

grme topovi po velikem delu Evrope in moramo tudi mi obračati vso pozornost svojim mejam, marsikako delo zastaja. Tudi prenos pristojnosti iz Belgrada na Zagreb bo zadeval zaradi tega na ovire.

Pri vsem tem pa moramo vendar znova poudariti, kako silnega pomena je sporazum med Hrvati in Srbi za vso našo državo. Kot Hrvatje, smo tudi mi zahtevali preureditev države. Vedno smo poudarjali, da se mora zlomiti nesrečni centralizem in da mora priti vsak del države do tiste samostojnosti, ki mu je potrebna za samosvoj kulturni in gospodarski razvoj. Nobene pokrajine ne sme centralistični jarem tlačiti k tlom in

noben del države ne sme drugega izkoriščati. In ta centralizem je danes smrtno zadet. Centralistični jarem je zlomljen. Zdaj, ko je napravljen odločilni korak k preusmeritvi države, je nemogoče nazaj. Naša glavna zahteva je tako izpolnjena. S tem, da je došla hrvatska banovina posebno samostojnost, je samo po sebi odprta pot k samostojnosti Slovenije. Pri tem ne smemo pozabiti, da je tudi moč države na zunaj in na znotraj okrepljena. Zadovoljnost državljanov je bila vedno najmočnejša opora vsake države. Res je prišlo do sporazuma med Srbi in Hrvati, ker so prav ob sedanjih zunanje-političnih dogodkih oboji živo čutili, da je za ene koš za druge ta sporazum vprašanje življenjskega obstoja. Toda glavno je, da je bil ta odločilni korak napravljen in da so oboji zadovoljni, da je desetletnih bojov in nasprotovanj konec.

Ze ko smo prvič sporočili našim čitateljem, kako se glasi sporazum med Hrvati in Srbi, smo povedali, da tudi mi zahtevamo isto za Slovenijo, kar so Hrvatje dobili za Hrvatsko. Nam se zdi več kot samo po sebi razumljivo, da mora tudi Slovenija priti do tiste samostojnosti, da se more gospodarsko in kulturno razvijati, kot to odgovarja slovenskim razmeram. Najtežje vprašanje v državi je res bilo hrvatsko vprašanje, ker so Hrvatje pomešani s Srbi, ker so tu tiela vprašanje najtežje in prvo na vrati za rešitev, iz tega še ne sledi, da ne bi takoj bilo rešeno tudi naše slovensko vprašanje širokih samouprav ali slovenske avtonomije, kakor pač že kdo hoče to imenovati.

Zato je banovinski odbor Jugoslovanske radikalne zajednice v Ljubljani 10. septembra pod predsedstvom slovenskega voditelja dr. Antona Korošca povzdignil svoj glas in povedal, da je zdaj čas, da se izda tudi uredba o slovenski banovini in da se prenašajo, kot se bodo prenašale pristojnosti na banovino Hrvatske, tudi na banovino Slovensko. Da to ne ostane samo pri lepih besedah, sta bila napravljena dva odbora. Prvi ima pripraviti potrebne uredbe in so v njem manjši slovenski upravni juristi, drugi pa ima preštudirati denarno plat tega vprašanja. Obe ma odboroma je naročeno, da svojo nalogo hitro naredita.

Na to zahtevo je v Belgradu ministrski predsednik sestavil komisijo, v kateri so ministri dr. Krek, minister dr. Konstantinovič in podban drevake banovine dr. Stanko Majcen, ki imajo izdelati predloge za ministrski svet. Tako je poskrbljeno, da se bo na tem vprašanju hitro delalo in da se bodo hitro odstranjevale razne ovire, ki bi še mogle

Samostojne Poljske ni več

V preteklem tednu so se odigrali krvavi boji tako na vzhodni nemško-poljski, kakor tudi na zapadni nemško-francoski fronti.

S hrabrostjo, kakor jo zgodovina malo pozna, pa je ne samo poljska armada, temveč tudi poljsko civilno prebivalstvo zlasti iz delavskih vrst se zoperstavilo vedno huješemu pritisku nemških motoriziranih oddelkov. Poljaki so dosegli vzlic nemški premoči, zlasti pri Varšavi velike uspehe, saj so nemško armado na tej točki ne samo zaustavili, temveč celo za več kilometrov vrgli nazaj.

Pač pa je nemška armada dosegla večje uspehe tam na severni fronti pri Bialistoku in na jugu pri Lvovu. Tako od levega, kakor od desnega krila so nemška artilerija, tanki ter strojne puške oprti na množico bombnikov, ki so neusmiljeno metali na poljsko zemljo in ljudstvo smrtonosne bombe, prodirala proti središču, proti Varšavi, da jo obkoli in tako prisili k predaji. Nemški poveljnik je stavil oblegani poljski armadi ponudbo za predajo, sicer bo joj. Poljaki so nato izrazili željo, naj bi lahko svobodno zapustili poljsko prestolico starčki, žene in otroci, odklonili pa so — ko to pišemo — predajo Varšave brez boja. Na mnogih krajih celo pri pristanišču Gdini, se poljski oddelki še vedno upirajo nemški armadi in hrabro branijo vsako ped Poljakom tako drage poljske zemlje.

Nad Evropo se zotraj oblaki. Kakšna bo usoda njenih narodov, ve samo Bog, ki je močnejši od vseh. Zato zaupajmo v Njega in pravico, ki jo nevede in nehote večkrat v

zgodovini pripravljajo celo tisti, ki se proti nji bore.

Še nekaj zadnjih novic!

Iz oklica sovjetske vlade, s katerim je naznanila vkorakanje rdeče vojske na Poljsko, bi se moglo sklepati, da Sovjeti igrajo na nacionalistično karto, kar bi pri boljše-vikih vsekakor bilo nekaj novega. Iz omenjene objave bi sledilo, da je med Nemčijo in Sovjeti dogovor, da boljše-viki zasedejo ozemlje, ki je po večini naseljeno od Ukrajincev in Belorusov. To bi potem bila približno črta Przemysl—Brest Litovsk—Wilno. Seveda pa so na tem ozemlju tudi zelo močni poljski jezikovni otoki. Ostala Poljska pa bi bila nemška domena. Nemški časopisi v obrisih odkrivajo načrte, ki jih ima Nemčija s preostalo Poljsko. Rajhu naj bi bila priključena Šlezija, Poznanjska in Pomorjanska, pokrajine ob Visli pa bi tvorile nemški protektorat, ki bi bil podoben Češko-moravske-mu z Nemcem prijazno vladavino. Če se ti načrti izpeljejo, potem bi Sovjeti dobili od sedanje Poljske kakih 10 milijonov prebivalcev, nekako toliko tudi Nemčija, v protektorat bi prišlo le 12—15 milj. Poljakov.

Rdeča vojska je v napovedanih jutranjih urah v nedeljo, 17. t. m. na vsej mejni črti, ki je skoraj ravna, vkorakala na poljsko ozemlje.

Na vseh točkah so poljske čete Rusom nudile ogorčen hraber odpor, tako pri Kamenju Podolskem pri Molodečni, prav posebno pa pri obmejni postaji Baranoviče. Spričo velike ruske sile ter položaja poljske vojske, ki je od Nemcev obkoljena, druge njene armade pa so razdeljene in odrezane. Poljaki seveda pohoda rdeče armade ne morejo ustaviti in so se Rusi nahajali že v 12 urah 50—60 km globoko na poljskem ozemlju. Demokracija zapadnih držav, ki se tudi to pot ni pokazala dobro poučeno o dogodkih, ki so bili gotovo že davno pripravljani, je bila po tem nastopu sovjetske vlade hudo presenečena, čeprav seveda skuša tisk to prikrievati, kolikor se sploh da. Nihče ne ve, do kam mislijo Rusi prodrati, ali in kako so se z Nemčijo domenili, kako bosta Poljsko

vidno, da Hrvatje pozdravljajo tako ustanovitev slovenske banovine in da bodo radi pri tem s svojim vplivom pomagali. Prepričani smo, da tudi Srbi, ki se zavedajo, da je zadovoljnost najmočnejša obramba države, ne bodo stavili nikakih ovir našim željam in zahtevam.

Toda naj bi se tudi pokazale kjerkoli kake ovire, s pogumom in z vztrajnostjo jih bomo premagali. Šli smo desetletja po ravno začrtani poti in se nismo nikdar upognili pred tistimi jugoslovanskimi nacionalisti, ki so hoteli zabrisati slovensko ime. S svojo vztrajnostjo smo jih porinili ob stran in jim vzeli politično moč in vpliv, ki so ga zlorabljali proti slovenskemu narodu. Naša misel o potrebi preureditve države je zmagala. Zato pravimo, da bomo z vztrajnostjo in pridnim delom premagali tudi zadnje ovire. Bog daj, da bi se to izvršilo čimprej! Trdno upamo, da tudi zunanje-politični dogodki ne bodo mogli zavreti tega našega dela in končne uresničitve želje in zahteve vsega slovenskega naroda.

razdelili in razmejili in kaj misli Rusija ukreniti naprej: ali bo ostala sedaj nevtralna, ali pa se namerava še bolj okoristiti po sedanjem položaju. Doslej niti Anglija, niti Francija, kakor poudarjajo v Londonu samem, nista zavzeli še opredeljenega stališča k dogodku, ki naj po zamislu Nemčije in Rusije pomeni konec Poljske, in še nista v Moskvi zavzeli v tem pogledu svojega stališča. Razume se, da so zaradi ruskega vkorakanja v Poljsko silno vznemirjeni posebno v Romuniji in na Madžarskem, ker bo Madžarska dobila sedaj boljše-viško Rusijo kot svojega neposrednega soseda. Romunija pa, ker se boji za Besarabijo in za Bukovino.

Nemška in ruska vojska sta se 18. septembra združili pri Brest-Litovsku. Snidenje obeh vojska je bilo zelo prisrčno in je bilo prirejenih ob tej priložnosti več skupnih proslav in izmenjanih več obiskov med poveljniki obeh vojsk. Moskovski radio poudarja, da so rdeče vojske vdrele na Poljsko kot predhodnice komunizma, ki se tako zmeraj bolj širi na zapadu. S fronte poročajo, da so ruski oddelki v zasedenem ozemlju takoj začeli prirejati številne shode in zborovanja ter dosegli tak uspeh, da so vsi navdušeno ploskali komunističnim govornikom. —

Vrhovno poveljstvo nemške armade poroča: Vojna na Poljskem se približuje koncu. Lvov je popolnoma obkoljen, Lublin smo zavzeli in tako stoji del nemške vojske v glavnem na črti Lvov-Blodinjcz-Brest-Bjalistok ter je tako večina Poljske že zasedena. Za to črto se v zaledju še vrše na več krajih boji, da uničimo in zajamemo razbite dele bivše poljske vojske. Najmočnejši izmed teh delov so poljski oddelki južnozahodno od Visograda med Prekadžuro in Vislo. Ti poljski oddelki znašajo približno četrtno celotne poljske armade. Nemško letalstvo je učinkovito sodelovalo pri preganjanju poljskih enot, obkoljenih južnozahodno od Visograda. Poljska letala se niso večeraj prikazala na nobenem delu fronte. Tako so nemška letala končala svojo nalogo na vzhodu in je zdaj mnogo enot letalskih sil in protiletalskega topništva spet koncentriranih in so na razpolago, da jih pošljejo na drugo mesto.

Italijansko časopisje piše, da je 18. septembra jutraj ob treh prispel v romunske Cernovice maršal Rydz Smigly z vsem generalnim štabom poljske vojske. V teku noči je prispelo v Romunijo nad 10.000 oseb. V to število niso vračunane poljske čete. V Romunijo je prispelo več divizij poljske vojske, v prvi vrsti specializirani oddelki. Avtomobili rdečega križa neprestano prevažajo ranjene v Romunijo. Člani poljske vlade so odpotovali danes dopoldne v Bukarešto, odkoder se bodo podali v Pariz in London.

Tisoči in tisoči poljskega vojaštva, so z raznim orožjem in strelivom pobegnili v Romunijo, pa tudi v druge nevtralne države. Genjivi so bili prizorji, ko so Poljaki, zapuščajoč svojo državo, jokajoč polnili svoje robove z rodno zemljo, da jo ponesejo s seboj v tujino.

Parisko in londonsko časopisje trdi, da je bila razdelitev Poljske med Nemčijo in Sovjeti že prej dogovorjena, da pa bo zadnja beseda o usodi poljske, češke in morda še katere druge države padla na francosko-nemškem bojišču.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih najboljši dnevnik »SLOVENEČ«!

nastati. Slovenci zahtevamo vse, kar so dobili Hrvati. Res so v eni ali drugi stvari razmere na Slovenskem drugačne kot na Hrvatskem in je zato treba eno in drugo stvar drugače določiti. Toda od tistih pristojnosti, ki se bodo prenesle iz Beograda na Zagreb, nečemo od nobene odnehati, da se ne bi prenesle tudi na Ljubljano. Tudi popravo slovenske meje ob Gorskem kotarju moramo doseči. Občine Osilnica, Draga in Trava morajo pripasti slovenski banovini.

Napravljen je totej mogočen korak naprej, da pridemo do uresničitve tega, kar smo zahtevali dve desetletja v tej državi. Ko je strit centralizem, hočemo, da pride čimprej do dejanskega življenja tako potrebna gori označena slovenska samostojnost. Rekli smo, da bodo tudi za Hrvate pri prenašanju pristojnosti iz Beograda nastale mnoge ovire, ki jih bo potreba z novim delom in trudom počasi odstraniti. Podobno bo veljalo tudi za nas Slovence. Toda sodelovanje Hrvatov in Slovencev v tem vprašanju bo lahko to delo zelo pospešilo. Iz hrvaških časopisov je raz-

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

o Štiri leta so minila... Dne 13. septembra so minila štiri leta uspešnega banovanja bana dr. Marka Natlačena. V imenu »Domoljubove« armade želimo našemu ljudskemu banu še mnogo uspešnih let dela za slovenski katoliški narod!

o Za poveljnika IV. armadne oblasti v Zagrebu je bil imenovan general Peter Nedeljkovič.

o 70-letnik je postal Jože Adamič, lastnik znane ljubljanske vrvarske tvrdke.

o Iskreno čestitamo! Na predlog predsednika ministrskega sveta so kraljevi namestniki odlikovali z redom Jugoslovanske krone I. stopnje gradb. ministra dr. Miho Kreka.

DOMAČE NOVICE

d Za novega belgrajskega župana je imenovan bivši finančni minister Vojin Djuričić.

d Ker so neupravičeno dvigali cene, v prestolnici se je ponovilo več primerov, da so trgovci odnoso prodajalci navijali cene življenjskim potrebščinam. Uprava mesta Belgrada je začela brez prejšnje objave po svojih uslužbencih nadzirati poslovanje trgovin in ugotovila v vseh primerih, da so trgovci neupravičeno dvigali cene. Zlasti je mnogo takih grešnikov policija našla v vrstah pekov, ki cen sicer niso povišali, pač pa so za staro ceno pekli manjšo količino kruha. — Uprava mesta je vse krivce strogo kaznovala.

d Živela svobodna in samostojna Hrvatska! Leta 1937 je društvo Hrvatskih Zagorcev priredilo izlet v Karlovec, kjer je govoril društveni tajnik Ante Jedvaj, ki je na koncu govora vzkliknil: »Živela svobodna in samostojna Hrvatska!« Državno tožilstvo ga je tedaj obtožilo, da je klical nezavisni hrvatski državi. Postopek je došel slednjič pred najvišje

sodišče, ki je v soboto oprosilo Jedvaja krivde in kazni, ker se je sodišče, kakor pravi v razlogih, prepričalo, da gornji izrek obtožene ga ne predstavlja ničesar kaznjivega.

d Zastoj v naši pomorski trgovini. Zaradi vojnih zapletov v Evropi je prišla skoraj vsa naša pomorska trgovina v zastoj. V redu posluje le še obrežni in medkrajevni poštniški promet na Jadranu. Večina tovornih parnikov, ki se je mudila na Sredozemskem morju

ob času izbruha vojske, se je zatekla v domača pristanišča. Posadke so odšle domov, ker ni upanja, da bi mogli parniki brez nevarnosti spet oditi na potovanja izven Jadranskega morja.

d Pet do blagostanja, sreče in neodvisnosti vam pokaže Hranilna posojilnica »Moj dom«, Ljubljana, Dvorakova 8. — Prospekti brezplačno.

d Hrvatski Junaki še nastopajo. V nedeljo, 17. septembra so zagrebški Hrvatski Junaki imeli v Zagrebu svoj prvi nastop, ko so v cerkvi v Trnju blagoslovili zastavo tamkaj-

šnjega odseka. Popoldne je bila javna telovadba, kjer so nastopali Hrvatski Junaki iz Zagreba, Bjelovar in Siska. Na koncu je bila slovesna zaobljuba mladine po govoru orlovskega voditelja dr. Protulipca. — »Hrvatski Junaki!« »Slovenski fantje!« To so prava imena, ki so narodoma vse drugače pri srcu, kakor tisti iz tujine prinešeni.

d Za vojne filme. Na poljsko bojišče je odpotoval iz Belgrada fotoreporter znane filmske ameriške družbe Paramount. Fotoreporter Doder je izvrševal svojo dolžnost že v najbolj nevarnih okoliščinah, tako v Abesiniji, na Kitajskem in v Španiji. Sedaj ga je družba poslala na Poljsko, da tam posname več filmov o

3/4 ZAVITKA

Kneippove

SLADNE KAVE TVORI DRAGOCENI
PRAŽENI SLADNI SLADKOR

Naj Gospod blagoslovi Vaše delo!

Z vprašanjem o razširitvi raznih kompetenc tudi na dravsko banovino, se bavi belgrajska »Politika« in pravi med drugim: »Razširitev uredbe, kakršno je dobila banovina Hrvatska, na druge banovine, je dala povod, da se je takoj v Ljubljani sestavila komisija strokovnjakov, ki bo izdelala potrebne predloge in jih nato predložila glavni komisiji, ki jo je postavil predsednik vlade Dragiša Cvetkovič. Na delu sta dve komisiji in sicer politično-upravna ter finančno-gospodarska. Obe sta se ustanovili pri stranki JRŽ v Ljubljani. Komisiji sta sestavljeni takole: V prvi, to je politično-upravni, sodelujejo ljubljanski župan dr. Adlešič, pomočnik bana dr. Stanko Majcen, načelnik banske uprave dr. Trstenjak, vseučiliški profesor dr. Andrej Gosar, dr. Henrik Steška in prof. dr. Leonid Pitamic. V drugi komisiji, ki se bavi s finančnimi in gospodarskimi vprašanji, pa sodelujejo dr. Lavrič, dr. Koče in dr. Golia.

Obe komisiji delujeta soglasno ter sta precej dela že opravili, vendar pa je ostalo še več vprašanj, ki jih je treba razčistiti. Sama uredba o prenosu pristojnosti, ki bo izdana v

najkrajšem času, kakor tudi vse formalnosti za ustanovitev banovine Slovenije, bodo podobne vsem zakonskim določilom uredbe za banovino Hrvatsko, vendar pa čisto enake ne bodo. Več stvari, ki jih je dobila Hrvatska, Slovenija ne bo zahtevala, ker ji ne bodo ugajale. Zemljepisni položaj Slovenije je naravno posebnost. Do neke meje je imela dravska banovina že prej izjemen položaj v politični upravi. To je tudi poglavje, ki ne bo povzročalo težav. Tudi glede zemeljskega vprašanja ne bo nobenih vprašanj. Slovenija bo zahtevala le tri slovenske občine iz savske banovine, sama pa bo odstopila Hrvatoma dve občini, ki sta pretežno hrvaškega značaja, in težita gospodarsko k bližnjim hrvaškim mestom.

Ostane še globlje vprašanje, namreč vprašanje prenosa pristojnosti na gospodarskem in kulturnem področju. V Ljubljani mislijo, da se bodo tudi ta vprašanja rešila zelo hitro zaradi tega, ker so z zakonskimi osnutki za banovino Hrvatsko dobili osnove za to, po drugi strani pa so tudi ta vprašanja že pretresali v Ljubljani

vojni, katere bodo potem predvajali kinematografi v tako imenovanih žurnalih.

d Na slovenske gimnazije se je letos vpisalo nad 13.000 dijakov. Računajo, da so starši v Sloveniji v začetku šolskega leta za gimnazijsko mladino izdali od 10 do 12 milijonov dinarjev.

d Pred preureditvijo OUZD. V hrvatskih listih beremo: »Kakor je znano, se z uredbo o banovini Hrvatski prenaša v področje bana socialna zakonodaja in skrb za narodno zdravje. S tem je postavljena potreba preureditve Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Najbrž bo Osrednji urad kot tak prenehal. Preden pa se bo izvršila ta sprememba, bo spremenjeno sedanje ravnanje. Kakor je znano, v Osrednjem uradu, edini osrednji državni ustanovi v Zagrebu, Hrvati še zdaj niso zastopani po načelu enakopravnosti. Vodstvo HSS zahteva, da se v Osrednjem uradu imenuje komisariat, dokler ne bo volitev ali dokler se ne preuredi ta ustanova.« — Tako zagrebški listi. Docela se strinjamo, da je treba Osrednji urad iz temelja preurediti ter sedanjo škodljivo in nesmiselno centralizacijo delavskega zavarovanja odpraviti.

— Bodoče matere morajo paziti, da se izognejo vsaki lenivi prebavi, posebno zaprtju, z uporabo naravne »Franz-Josefove« grenke vode. »Franz-Josefova« voda se lahko zauživa in učinkuje že po kratkem času brez neprijetnih pojavov.

Reg. po mlin. soc. pol. in nar. zdr. 8-br. 15.450, 20. V. 35.

d Naš rojak urejuje zagrebške parke. Cvetlične nasade in parke so popolnoma preuredili v Zagrebu. V parkih rastejo mnoge nove cvetice, tako da so parki pisani in polni cvetja od pomladi do jeseni. Mestna občina je morala žrtvovati precejšnje vsote, da je primerno preuredila parke in grede. Zagrebško časopisje hvali krasno urejene parke in lepo cvetje, ki jih krasit. Popolno priznanje

Najpečja zapoved

Evangelij 12. in 17. nedelje po Binkohtih govori o največji zapovedi, ki je ljubezen do Boga in do bližnjega. Apostol Janez pa razloži v svojem listu to zapoved še bolj natančno, ko pravi, da se ljubezen do Boga od ljubezni do bližnjega sploh ne more ločiti. Kdor ne ljubi bližnjega, sploh ne more ljubiti Boga.

Zakaj sta ti dve zapovedi ljubezni nerazdružljivi?

Zato, ker kdor ima pravo ljubezen do bližnjega, ga ljubi pač zaradi tega, ker vidi v njem podobo božjo. Kdor pa podobo božjo čeni in ljubi, ta že s tem ljubi Boga samega, ker ljubi, kar je v Bogu bistvenega, namreč Pravico, Resnico in Ljubezen. Boga, katerega ne vidimo, ne moremo drugače ljubiti, kot da v vsakem sloveku iščemo in ljubimo pravico, resnico in ljubezen. Nikče ne more trditi, da ljubi Boga, kdor teh kreposti napram svojemu bližnjemu ne pozna.

Na tem torej spoznamo, kakšna je naša ljubezen do Boga, če se vprašamo, v kakem razmerju smo s svojim bližnjim. Če smo napram njemu sebični, lastihlepni, lakomni, nevoščljivi, je to še smak, da naša ljubezen do Boga ni prava, ali da je sploh nimamo, čeprav čutimo kodaj v svojem srcu pobožne občutke. Kdor pa je napram bližnjemu pravičen, resničen in ljubeznen, bres ozira na svoje lastne želje, ta ljubi Boga nad vse, ker ljubi neskončno božjo Pravico, Resnico in Ljubezen.

pa izreka mestnemu inženirju Cirilu Jegliču, našemu rojaku, ki je kot strokovnjak napisal o cvetlicah tudi posebno knjigo. Inž. Jegliča je zagrebška mestna občina nastavila z nalogo, da preuredi vse mestne parke in jih olepša. Čestitamo!

d V Celju so obesili 13. septembra Jurija Zabukovška, ki je svoj čas Ivanko Zakrajškovo okradel in nato ubil.

d Naše delavstvo zapuščila zapadne države. Poletni delavci so se začeli vračati iz Nemčije in Francije in drugih držav na zapadu. Prihajajo v manjših skupinah, kolikor so si pač mogli pridobiti prostora na redkih vlakih, ki še vzdržujejo promet med nevtralnimi državami. Navadno se je bilo vrnilo v Slovenijo več sto sezonskih delavcev iz Francije, sedaj pa se je vrnilo v Dalmacijo tudi okrog 300 delavcev iz Nemčije.

d Neznanci so vlomili v zlatarsko trgovino Kindla Alfreda v Ptuj in odnesli za 50 tisoč dinarjev dragocenosti.

n Ogenj je uničil domačijo Lesjakove Roze v Hajdini.

n Strela je zanesla pejar v gospodarskem poslopu posestnika Janeza Isteniča v Rovtahn.

d Pri spirtju ali pri metajah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Frans-Jesele vode.

d Vlada bo stopila na prste poviševalcem česa s živili. Finančni minister dr. Juraj Sutej je oni dan obiskal Sarajevo. Spotoma se je ustavil za krajši čas v Zenici in imel tam govor, v katerem je dejal, da niso šli Hrvatje v vlado zato, da se mačkujajo, pač pa zato, da popravijo krivice, ki so se dogajale Hrvatom in drugim bratom. Hrvatje so se borili za sporazum s Srbi, ker so hoteli skupaj z njimi »graditi svojo trajno skupno svobodo. Potnjeje

pa je minister dr. Sutej izjavil časnikařem, da pripravlja vlada posebno uredbo, s katero bo stopila na prste tistim pridobitnikom in trgovcem, ki povišujejo cene živilom in se božejo okoristiti s tečkim stanjem. Ko je dr. Sutej prispel v Sarajevo, ga je na postaji pričakovala velika množica ljudi, pozdravili pa so ga predstavniki vseh političnih strank, ki so bile v sklopu združene opozicije. V odgovoru je dr. Sutej rekel, da bo vlada najprej storila vse, da se vrnejo politične svobode, nato pa bo pripravila več uredb socialnega in gospodarskega značaja.

d Pravilno. Kot poroča »Jugoslovanski kurir« je vlada že sprejela sklep, da se ustavi izvoz fižola in koruze. Razlog za to ustavitve je v preskrbi domačega prebivalstva. Na ta način se hoče preprečiti, da ne bi zaradi prevelikega povpraševanja cene teh pridelkov, ki predstavljajo deloma glavni živež širomanega prebivalstva, poskočile. V zvezi s prepovedjo izvoza bo ustavljeno izdajanje izvoznških potrdil, pa tudi izvozniki, ki že imajo izvoznška potrdila, pa jih še niso izkoristili, ne bodo mogli več izvoziti še neizkoriščenih množin. Prepoved izvoza koruze in fižola bo ostala v veljavi do nove žetve koruze, oziroma dokler ne bodo ugotovljeni končni uspehi letošnje letine koruze in fižola.

d Za poljski Rdeči križ. Poseben odbor, ki bo zbiral darila za poljski Rdeči križ, se je ustanovil v Belgradu. V predsedstvu tega odbora so soproge angleškega, francoskega in poljskega poslanika ter več belgrajskih gospa. Odbor bo sprejemal darila vseh vrst, tako v denarju kakor v blagu, ki ga more porabiti Rdeči križ za pomoč žrtvam vojne, ki divja na poljskih tleh. Pričakujejo, da bo odziv v vsej državi velik.

d Dve delavske knjižnice. Knjižnica Delavske zbornice v Ljubljani je v letošnjem prvem polletju izposodila 29.576 knjig, od teh 14.554 slovenskih, 747 srbskih in hrvatskih, 13.976 nemških in 229 francoskih, angleških in drugih knjig. Na novo se je vpisalo 275 članov. (Vpisnina znaša samo 2 din.) — Knjižnica Delavske zbornice v Mariboru je v istem času izposodila 17.846 knjig, od teh 8007 slovenskih, 612 srbskih in hrvatskih, 9090 nemških in 137 drugih knjig. Novih članov se je vpisalo 181.

d 280 kg tešak jelen. Posestnik lovec Ignac Paulat iz Virovitice je na svojem lovišču v gozdu Vis-Metlika ustrelil krasnega jelena

Docent dr. Ivan Matko

strokovnjak za notranje bolezni

ordinira zopet redno

Ljubljana, Gledališka ulica 4

od 1/2 11—12 in 2—4

Telefon 47-51

Rušigan

šestnajstera. Ubil ga je z mojstrskim strel iz daljave 60 m. Jelen je bil star 8 let, dol 2.10 m in težak 280 kg. Imel je samo en rog. Neki virovitiški mesar je prodajal meso ubitega jelena po 8 din kg.

d Okrog 3 milij. kg raznega sadja je bilo prodanega na novosadskem trgu v tujino. Posebno veliko je šlo v tujino sliv, ki jih je tudi v vojvodinskih krajih izredno veliko. Od drugega sadja pa je bilo prodanega največ grozdja, nato pa jabolč in hrušk. Najbolji kupci je bil Češko-moravski protektorat.

VSAK SLOVENEC, VSAK KATOLIK IN NAROČNIK MOHORJEVIH KNJIG. NAROČITE JIH PRI ŽUPNIKU.

d Usodno smelo je imel. Pri zadnjem izrebanju drž. razredne loterije je premijo v znesku 2 milijonov din zadel srečka št. 91.700 ki jo je sarajev. kolektivura srečk Maksimovič prodala zasebnemu uradniku Božidarju Deretiću iz Nikšiča. Deretić pa je bil pred kratkim v denarni zadregi in je srečko prodal nekemu svojemu znancu. Ako bi počakal samo še nekaj dni do izrebanja, bi bil danes v posesti dveh milijonov, ki bi ga za dolgo rešilo denarnih zadržev.

d Beše pred topovskim streljanjem. V ogromnih jatah se vračajo iz severa ptice. V Hrvatski Zagori so opazili ogromne jate vrst, lastovic, šapelj in divjih rac. Ljudje si zgodajo selitev teh ptic razlagajo tako, da živali beše pred topovskim streljanjem na Poljskem. Podobno so se zelo zgodaj vračale proti jugu ptice selivke leta 1914.

IZ DOMAČE POLITIKE

p Centralizma se otepajo. Ban banovine Hrvatske dr. Ivan Subašić je izdal poseben ukrep glede uporabe šolskih knjig v srednjih šolah. Banski odlok pravi, da morajo učenci v hrvatskih srednjih šolah uporabljati le učbenike in knjige, ki jih je izdal oddelek profesorskega društva v Zagrebu. S tem odlokom je preprečena zmeda, v kateri starši dijakov

Za Rdeči križ

Ban dr. Marko Natlačen je poslal prebivalcem dravske banovine sledeči poziv:

V času od 17. do 23. septembra t. l. bo običajni vsakoletni Teden Rdečega križa. — Rdeči križ je človekoljubna ustanova, organizirana dejavna milosrčnost. Razmere, v katerih živimo, nam narekujejo, da letos še bolj, kakor prejšnja leta poudarimo plemeniti namen in važnost društva Rdečega križa v vsej naši javnosti in da na ta način damo onim, ki pri tem društvu že nesebično delujejo, nove pobude in veselje k še čvrstjšemu delu, one pa, ki so doslej stali ob strani, morda pridobimo k sodelovanju pri Rdečem križu. Ko stopamo v Teden Rdečega križa, izražam željo, da bi v tem tednu prišlo slehernemu Slovencu do zavesti in upoznanja, kako važna je plemenita, vzvišena misel

Rdečega križa za državo in narod. V krajih, kjer še ni odbora Rdečega križa, naj se najdejo ljudje, ki naj ustanovitev tega odbora izvedejo. Tam, kjer že obstoječa ustanova ne deluje, poskrbimo, da se zdrimi in počivi. Povsod pa pojdimo ta teden na delo, da pridobimo Rdečemu križu čim več novih rednih ali vsaj podpornih članov. Pomagajmo, vsak po svojih močeh, da dobi v teh dneh Rdeči križ čim več denarnih sredstev, da bo mogel v tem popolnejši meri izpolnjevati svoje vzvišene naloge. Sole, cerkev in društva naj v tem tednu vse store, da se široke plasti naroda seznanijo s plemenitimi nalogami, ki jim ustanova Rdečega križa služi po celim svetu, pa tudi v naši državi in med našim narodom.

Dalekosežne zahteve hrvatskih gospodarstvenikov

Bana Hrvatske so 9. septembra obiskali zastopniki devetih gospodarskih zbornic ter še večje število hrvatskih gospodarstvenikov in so mu predložili spomenico, ki vsebuje 58 točk, v katerih hrvatski gospodarski krogi izražajo svoje želje z ozirom na ureditev banovine Hrvatske.

Med drugimi stvarmi zahtevajo hrvatski gospodarstveniki, da se pri podružnici Narodne banke v Zagrebu ustanovi uvozniki in izvozniki odbor za Hrvatsko, potem da se ukine »Prizade«, da se iz delokroga zavoda za pospeševanje zunanje trgovine izloči ozemlje banovine Hrvatske, da se izda na ozemlju Hrvatske uredba o prodajalnicah, industrijskih podjetij in podružnic velikih trgovin, ter da se razveljavi uredba o blagovnih hišah in izda popolna prepoved o ustanavljanju blagovnih skladišč.

Hrvatski gospodarski krogi zahtevajo v Zagrebu ustanovitev samostojne glavne podružnice Narodne banke za področje banovine Hrvatske. V delokrog te podružnice bi spadale vse ostale podružnice Narodne banke, ki so na ozemlju banovine Hrvatske. Isto tako zahtevajo, da se stavi tej glavni podružnici na razpolago ves denar, ki ji pripada po ključu prebivalstva ter po moči hrvatskega gospodarstva. Spremeniti se morajo tudi predpisi izdavanja posojil pri Narodni banki. Tudi vsi ostali državni in od države pooblašeni denarni zavodi morajo odpri v Zagrebu samostojne poslovalnice za banovino Hrvatsko. Izvršiti je pregled socialne zaka-

nodaje ter svobodne volitve v ustanovah, ustanovljenih na podlagi te zakonodaje.

Delokrog ravnateljstva pomorskega prometa je treba razširiti tako, da postane in njega osrednja pomorska oblast s sedežem v Splitu. Nadalje zahtevajo hrvatski gospodarstveniki v svoji spomenici, da se nujno izvrši razdelitev sredstev za javna dela. Kar se pa tiče razdelitve ustanov, ki je predvidena v sporazumu, zahtevajo Hrvatje, da se zajamči pri tem odgovarjajoče sodelovanje zastopnikov banovine Hrvatske v upravnih odborih, poslovanju in delitvi sredstev in dohodkov skupnih ustanov, kot so Državna razredna loterija, uprava državnih monopolov, Silos d. d. itd. Dokler se pa ne ustanovi v Zagrebu samostojna monopolna uprava za banovino Hrvatsko, naj Uprava državnih monopolov ustanovi v Zagrebu inspektorat z vsemi pravicami, ki jih ima monopolna uprava, posebno pa, da bo inspektorat imel pravico za dajanje dovoljenj za veliko prodajo monopolskih predmetov, potem za izdajanje dovoljenj za pridelovanje tobaka, kakor tudi za izdajanje dovoljenj za maloprodajalce.

Hrvatski gospodarstveniki zahtevajo tudi, da se izpopolni in izboljša poštno-telegrafski promet. Izvršiti je tudi pregled železniških cen. Za banovino Hrvatsko naj se izdela trileten načrt za javna dela, vodne zgradbe, melioracije, ceste, mostove itd.

Kakor vidimo iz teh zahtev, Hrvati a svojo gospodarsko samostojnostjo ne name- ravajo ostati na pol poti.

da se samo očisti in dajmu mu postave, ki so že v njegovem življenju in njegovi pravni za- vesti... <

p Ustanova, ki se ni mogla udomačiti. »Hrvatski Dnevnik« prinaša zdaj izjavo dr. Mačka, katero je bil dr. Maček dal nekoč med diktaturo, pa takrat ni smela biti objavljena. Izjava se glasi: Ze na moj moj rojstni dan so mi povedali, da se nekateri pripravljajo iti na ulico v sokol. uniformah. Nalašč sem izpustil besedico »hrvatskih«, ker hrvatskih sokolskih uniform ni, saj so vse sokolske uniforme z malimi razlikami enake. In res sem pozneje videl dva ali tri v takih krogih pred okni svoje- ga stanovanja. Enega pa sem opazil v stolnici pri zadušnici. Iz tega sklepam, da je res nekaj ljudi, ki mislijo na obnovo Hrvatskega sokolskega saveza. Moja misel pa je, da bi bilo to brez pomena, čeprav sem tudi sam v mladih letih bil navdušen Sokol ter sem sam ustanovil tri sokolska društva. Sokolstvo je izključna češka ustanova, zgrajena prav za prav po nemškem vzorcu, ki se kljub vsem naporom nikdar ni mogla udomačiti na hrvatskih tleh. Znano je, da niti en odstotek sokolskih članov ni telovadil ter da so bile telovadnice skoraj vedno prazne. Kadar pa je bila prilika za kako parado, kjer je bilo mogoče po zagrebških ulicah postavljati se v uniforme, takrat pa se je zbralo navadno precej lepo število ljudi, izmed katerih pa večina ni vedela, kaj je desno, kaj je levo kreni. O stvarnih uspehih pa sploh ne govorim, ker jih sploh ni bilo. — Ono nedeljo sta v Zagrebu imela predavanje dr. Krnjevič in inž. Košutič. Ta je predaval o notranji politiki ter je med drugim

dejal: Tudi mi moramo pogledati razmere po svetu. Po Zagrebu in povsod se sprašujejo, kaj naj storimo. Na to smo že odgovorili. V mednarodnem položaju Hrvati hočejo ostati nevtralni ter se ne mešati v vojske drugih narodov. Tudi vsa Jugoslavija bo to stališče branila. Potrebno pa je, da nimamo zaprtih oči. Če vidiš, da sosedova hiša gori, je rekel naš predsednik, boš stopil vsaj na dvorišče pogledat, kaj se godi, da se ogenj ne prime še tvoje hiše. Tako so bili sedaj tudi naši ljudje poklicani, da bi bili mi vsi pripravljeni, da nas ne bi kdo presenetil. Še pred kratkim je bilo govorenje: Če se kaj zgodi, naj se, ker to nas nič ne briga. Toda mi imamo svojo Hrvatsko in svoj narod, ki ga bomo branili.

p Neresnične vesti ne smeš razširjati. Subotička policija je že začela strogo nastopati proti tistim ljudem, ki širijo vznemirljive vesti in razne laži po mestu. Policija je več oseb prišla in jih nato kaznovala z denarnimi in zapornimi kaznimi.

p Čigavo se morje? Belgrajski list »Napred« prinaša članek, kjer med drugim pravi na naslov hujskačev zoper sporazum: »Bodiš zlohotni ali pa docela nevedni ljudje prepričujejo Srbe, češ da so zdaj ostali brez morja, katero so baje Hrvati pograbilili za sebe. Da tako govoričenje še dalje zastuplja odnošaje med Srbi in Hrvati, tega ni treba še posebej dokazovati. Lahko pa je dokazati, da so take govornice neresnične. Resnično, ni je večje ne-

VINO pristno in poceni dobite pri
Centra in vinarni
v Ljubljani

niso vedeli, katere knjige bi kupovali. Še v zadnjem času so poskušale nekatere knjigarne, ki so založile prejšnje učbenike (ki jih je predpisovalo ministrtvo in so se kaj malo ozirali na hrvatske in slovenske razmere, dobiti prednost za svoje knjige. Tako so na primer na Sušaku ravnatelj srednjih šol uvrstili v seznam potrebnih predpisanih šolskih knjig 80 odstotkov takih, ki so belgrajske izdaje in le 20 odstot. tistih, ki jih je izdal zagrebški oddelek Profesorskega društva. — Je že prav, da se tudi v šolskih knjigah kaže volja naroda. Vendar je odvisno mnogo, zelo mnogo od učitelja-vzgojitelja. Dokler bomo imeli po naših šolah centralistično usmerjena učitelje, bodo tudi »avtonomistične« knjige — malo zalegle.

p Začasno namestništvo narodne skupščine. Ministrski svet pripravlja uredbo, na podlagi katere bo v smislu določil § 118 ustanovljeno začasno namestništvo narodne skupščine in senata, ki bo izdajalo vse potrebne zakone in uredbe, katere pa bo pozneje moralo naknadno odobriti narodno predstavništvo.

p Dr. Mačkovi obiski in sprejemi. Kraljica Marija je sprejela v dvoru na Dedinju podpredsednika kr. vlade dr. Vladka Mačka. Ob 12 ga je sprejela v Belem dvoru kneginja Olga. — Prejšnjega dne je podpredsednika vlade dr. Mačka obiskal tudi gradbeni minister dr. Miha Krek in se z njim dalje časa razgovarjal. Dr. Maček je sprejel tudi več hrvatskih ministrov, med njimi finančnega ministra dr. Šuteja. Pod večer je obiskal predsednika vlade Cvetkoviča, zvečer pa je odpotoval iz Belgrada v Zagreb. Spremljal ga je finančni minister dr. Šutej.

d Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Koncarsni trg 2 vpisuje v svoje dopisne tetaje in predmete, prireja dvoletno trgovsko šolo, dalje knjigovodstvo, računstvo, nemščino, slovenščino, korespondenco v raznih jezikih, stenografijo, strojepis itd. Učenci dobivajo vso potrebno snov na dom v pismih. To šolo pripravljamo onim, ki so že v službah in se žele izpopolniti ter onim, ki ne morejo obiskovati kake redne trgovske šole. Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

d Naj izgineje tisti, ki so pomagali, da bi ves narod pokleknil v boju za pravico... Pod tem naslovom prinaša splitski Hrvatski Glasnik članek Ante Biliča, kjer pravi, da je treba vse protihrvatske učitelje odstraniti, kakor veli: »Morda se bodo cinično nasmejali, češ da bodo oni še naprej obdržali pare in položaje, mi pa pravico protestiranja. Pa se moljot! To ni poraz ene stranke, marveč vsega sistema. Svobodni hrvatski narod zahteva novega učiteljskega gibanja s tem, da izgineje tisti, ki so pomagali, da bi ves narod pokleknil v boju za svoje pravice... Pustimo selo,

Komisija za ureditev banovine Slovenije

Predsednik ministrskega sveta Dragiša Cvetkovič je določil komisijo, ki bo pri pravila vse potrebne zakonske predloge za prenos kompetenc v smislu določil uredbe o razširitvi predpisov za hrvatsko banovino na druge banovine, med temi tudi na dravsko banovino. V komisiji so: minister brez distinkcije Mihajlo Konstatinovič, gradbeni minister dr. Krek in pomočnik bana dravske banovine dr. Stanko Majcen.

Za varstvo pred napadi iz zraka

V sodobni vojski grozi velika nevarnost za življenje in premoženje državljanov od letalskih napadov. Obramba proti njim se deli v aktivno (vojaško) in v pasivno (civilno) obrambo. Cilj pasivne obrambe je v tem, da se prepreči oziroma zmanjšajo škodljive posledice zračnih napadov. Ta obramba je mnogostanska. Treba je gasiti po vžiganih bombah povzročene požare, odstranjovati po nušnih bombah nastale ruševine ter reševati ljudi iz njih. Ako uporabljajo sovražniki strupene pline, moramo varovati se po njih okuženi zrak ter ugoditi razjencem, poškodovanim med napadi, prva pomoč.

Civilno varstvo proti napadom iz zraka zahteva tudi zaščito važnih objektov ter gradnja novov in posebnih zavetišč, v katerih more najti prebivalstvo zaščitno varstvo ob zračnih napadih.

Da je zračno varstvo potrebno, tega se naveda danes že vsakdo, ni mu pa morda znano, kako dolžnosti nalagajo v tem pogledu zakoniti predpisi. Po določbah omenjenih zakonitih odredb je treba v vseh večjih poslopih, ki imajo kleti ali podprtiličja, te posrediti v zračno varstveno nameno. Kar se pa tiče novih večjih zgradb, se iz za veljavnosti imenovanih zakonitih določb ne smejo niti staviti, niti se sme izdati gradbeno dovoljenje, ako ni v načrtih določeno tudi zavetišče proti zračnim napadom.

Dalje predpisuje uredba, da morajo za-

sebna in javna podjetja, naprave in uradi ukreniti se v miru vse, kar je potrebno za varstvo in določiti tudi potrebna sredstva za to. Za te obrate je torej predpisana postavitve posebnega odbora in osebja za službo v zdravstvenem pogledu, zaradi zavarovanja pred bojnimi strupi in pred požarom. Enako je obvezna gradnja zavetišč. Hkrati s tem varstvom je naloženo občinam, da poskrbe tudi za splošno skupno varstvo svojega prebivalstva. V tem pogledu je ustanovljenih že v Sloveniji 167 krajevnih odborov za varstvo pred zračnimi napadi. Potrebna je še naprava občinskih skupnih zavetišč.

Državna uprava se bavi natančno z vsemi vprašanji, ki so v zvezi s civilnim varstvom. Točnega je med drugim v delu:

1. Imamo bodo odredbe za brezpogojno izpolnitev predpisov o zračnem varstvu, skladni z gradnjo zavetišč v zasebnih in javnih poslopih ter da se zgrade tudi občinska skupna zavetišča.

2. Natisnjena bo nova brošura, ki bo obsejala navodila o tem, kako je delati in skrbeti za zavetišča. Ta knjižica bo v knjigarnah javno na voljo.

3. Stavila se iskano navodilo, kako se je prebivalstvu morati ob času letalskih napadov. Ta navodila bo moralo biti nabito v imenih vseh večjih krajev, za kar bodo odgovorni naši lastniki, oziroma oskrbniki.

amnosti od takega govorjenja. Češ da so Srbi ostali brez morja v državi, ki ima skupnega kralja in skupno narodno predstavništvo, skupno vojsko in mornarico, kakor tudi skupni prouci, in katere v gospodarskem pogledu pomeni skupno in enotno področje! Narobe je otiol! Kar se tiče morja, se namreč ni prav nič spremenilo iz je morje srbsko, hrvatsko in slovensko dines prav toliko, kolikor je bilo včasih.

o Hrvatska čestitaje se pritožuje, da se vrši prenos odgovornosti od države na banovino Hrvatska. — prepisati.

o Beša vraga. V Učicah v Srbiji izhaja časopis »Učički otkriće kot glasilo narodno-obrambenega občesta učičke sokoliske župe. Ta list je zapisal tole: »Štast! Srbi, ki majejo z glavo zaradi tega, ker je ustvarjena banovina Hrvatska, naj le pomislijo, da ljudje branijo državo la, še v njej počitajo svobodni in zadovoljni. Brez ozira na opravičenost ali neopravičenost hrvatskih zahtev, more ta država obstati le po svobodni volji Srbov in Hrvatov ali pa sploh ne bo obstala.«

o Zgodil se! Glasilo JHZ v Beogradu »Samooprave od 13. septembra t. l. prinosa članek z naslovom: »Zvajanje narodnega spoznanja. V tem članiku piše med drugim: »Kdor bi se prepustil soper nacila spoznanja, to bi strelil velik greh soper države in soper narod (list piše glase), ki iz njega izhaja. Spoznanje je bil sklenjen, da bi bodisi Schom, bodisi Hrvatov kakor tudi Slovenem dal možnost, da se po svojih sposobnostih nemoteno nastavijo ter s tem krepke tudi same državne oblasti. Ker smo že v tako srečnih okoliščinah, da nam ni treba mobilizirati in da smo zinaj vseh vojnih zapletilajev, zato nas nič ne svira, da ne bi z vsemi svojimi sposobnostmi podprli soperjavanjem naše države pa ustrelili in da ji še bolj obignemo ugled v svetu. To ni

težka dolžnost, tu je treba le malo več dobre volje in malo boljšega razumevanja ljudskih potreb.

NESREČE

o Niso imeli vode. Gumnarja in hotel sta pogorela v Bitouju. Sredi dneva, ko so gostje mirno sedeli pred kavarno hotela, so ljudje zagledali gost dim, ki se je valil iz poslopja. Poklicali so takoj gasilca, ki so se reševanja tudi lotili, pa so morali za precej časa odnehati, ker niso imeli vode. Zgorelo je pol poslopja. V gornjih dvoh nadstropjih je bila namreč nameščena ženska gimnazija.

Ali nas bo letos doletela huda zima?

Tako se je vprašal »Slovenec« v spisu z dne 22. avgusta št. 138, ko je počel, da so odletela v Dunca na Hrvaškem letos zgodaj bebi storkije, kakor da so se takrat tudi že pripravljale lastavke na izselitev, kar bi vse pomenilo hladno jesen in zgodnjo zimo. Naj giete lastavk tudim, da se od nas še niso izselile. V sosednjem, 4. septembra, sem opazil še večjo jato lastavk v Stebanji vasi, drugi dan, 5. septembra, pa zopet večjo jato lastavk v Stebanji vasi, drugi dan, 5. septembra, pa zopet večjo jato lastavk v Veliki Loki, v četrtek, 7. septembra, sem jih pa videl zopet več skupaj na Potoku, ko so letale po dolini od Marijega dola proti potoku. In še več: Na Potoku sem videl pri posestniku Al. Zajcu — Mivcu celo lastavičje gnezdo na pristreška manj blizu vhoda v hišo, v katerem so še 4 mladič, kabere je pilatu stara, in se še niso izpeljale. Letos so v istem gnezdu še drugič mladič. Od nas torej lastavke dundaj še niso odšle v svoja pre-

V spomin † g. Janka Cegnarju, bioškemu moravškemu dehanu

Je li res? Saj ni mogoče,
da Vam rva trnovski je zapel! —
Vsa moravska fara malo juče,
ker Vas grob prezgodaj je objel.

Kakor Evi ste med nami:
še beseda Vaša nam dozi,
še spodboda, vnema nas in drami
in s tolažbo v stiskah nas krepji.

Zrna, ki ste jih sejali
kot dekan nam v srca sedem let,
v plodni zemlji, ne na trdi skali
že razvijajo se v sad in cvet.

Sopek cvetja na gomilo
Vam polaja naš hvalezni rod;
saj za trud obilno Vam plačilo
tam v nebesih početi Gospod.

Limbarski

NOVI GROBOVI

o Seta vid zaliva, umira sree idihajajo:
V Pobrežju v Mariboru so pokopali vdovo učitelja Julijano Friedl roj. Verdnik. — Pri Dev. Mar. v Polju so djali v grob ga. Marijo Schlag roj. Krofič. — V Došu pri Borovnici je umrla 18 letna Mili Subodolnik. — V Sočren je odšla v večnost mlinarica v Zagradiču Marija Pečar. — V Kranju so spremili k večnemu počitku Katarino Petrič roj. Bogataj. — V Zagrebu je umrl sedmošolec Vito Križ. — V Zagrebu je umrl profesor Adolf Lapajce. — V Ljubljani so umrli: carinski uslužbenec Viljem Lober, uslužbenec Vrajemne zavarovalnice Ivan Jakopič, sprevednik drž. železnice v p. Ivan Mohar, podravatelj Ljublj. kred. banke v p. Bogumil Kajpelj, načelnik glavne pisarne banke uprave Karel Ferjan, Marija vd. Hlavaty roj. Banež. Naj počivajo v miru!

zimovališča. Se bolj zanimivo pa je, da sem opazil pri nas zadnji čas še dvakrat postolke, ki se izselijo od nas navadno konec julija, ali prve dni avgusta, letos pa sem videl eno še 21. avgusta, zadnjo pa šele 8. septembra, ko je letela nad našo vasjo. Tako pozno pri nas postolk še nikdar nisem videl. — Naj dodam tu še, da tudi priprosto ljudstvo natančno opazuje odhod ali izselitev naših pišč selčev, ki je določilo njih izselitev po praznikih svetnikov. Tako pravijo o kukavič, da nas zapusti ali neha kukati o Kresu ali o sv. Urhu, 4. julija. Pregovori o tem se glase: Ako se kukavica dolgo po Kresu še oglasa, draginja prinasa. — Kolikor dni po Kresu kukavice še kuka, toliko tednov po sv. Mihaelu ne bo mraza. — Kukavica dolgo po Kresu še kuka, dragota in glad v deželo pokuka. — Kukavica se oglasa do sv. Urha. — O postolkah pa pravijo, da nas zapuste o sv. Jakobu (25. julija). — Za lastavke pa: Mala maša za sukovo vpraša in lastavke od nas beže. I. S.

Prizanesite nedolžnemu prebivalstvu!

Ob sprejemu novega belgijskega poslanika je sveti oče papež Pij XII. imel naslednji govor:

Vaša naloga, g. poslanik, se pričinja v uri žalostne napetosti, ki napolnjuje naša srca z globoko žalostjo. To, kar je iz časa zadnje svetovne vojske bilo strah in groza narodov, je vnovič postalo dejstvo, dejstvo nesreče, kateri ni videti ne konca ne kraja. Zdaj, ko je vojna že močno stresla tla Evrope in že ograža katoliški narod, kakor je vaš, ne more noben še tako oster človeški um preračunati, kakšno strahovito možnost pogube in razdejanja nosi v sebi, niti po kolikem prostoru se bo razširila in kakšne zaplete bo še utegnila roditi.

Vi se spominjajte, kako zelo se je prizadeval vaš kralj do zadnjega trenutka, da bi rešil ogroženi mir in prihranil evropskim narodom najhujšo nesrečo. In kdo je bolj goreče želel in se dejansko trudil, da bi podprl te plemenite poizkuse, kakor skupni oče vsega krščanstva? Postavljeni po dolžnosti našega apostolskega poslanstva nad vse posamezne spore in v očetovski skrbi za splošni blagor vseh narodov, vidimo z največjo bolečino v srcu, kako se dan za dnem bolj bliža poguba, ki je nujna posledica tega, če se zapusti načelo medsebojnega sporazumevanja in pogajanj in če namesto tega zagrabimo za orožje.

Nočemo tajiti, da so nas že od prvega dne našega papeževanja zasladovale slutnje te velike nesreče. In v predzadnjem hipu, preden so izbruhnile sovražnosti, nismo opustili ničesar, da bodisi z molitvami in javnimi opomini, bodisi z zaupnimi ponovnimi ter jasnimi koraki predočimo merodajnim činiteljem vso resnost in nevarnost ter grozo bodočih dogodkov, da bi jih pregovorili k miroljubnim pogajanjem na edino trdni in trajni podlagi pravice in ljubezni — na podlagi tiste pravice, ki je pravična slabotnemu prav tako, kakor močnejšemu, in na podlagi tiste ljubezni, ki se ne da voditi od sebičnosti, tako da obratitev in obramba pravic enega ne pomeni zanikovanja ali naravnost kršitve pravic drugega.

Zalibog danes grmenje topov, šum orožja, ki se je spopadlo, in nagel razvoj ter koplčene sovražnih dejstev zaglušujejo vse druge glasove. Sovražnosti, ki so v nekaterih sektorjih začele že z bliskovitimi uspehi, otežujejo prijateljem miru njihovo delo ter zapirajo pota k miru, ki včeraj še niso bila popolnoma zaprta, če bi bila na obeh straneh obstojala dobra volja. Sprito takega žalostnega položaja moramo povzdigniti svoje molitve k Bogu, ki ima v svojih rokah ljudska srca, naj skrajša dneve izkušnje in odpre narodom, ki jim grozijo nepopisna zla, nova pota do miru, preden bi se sedANJI požar izpremenil v splošno uničevanje in razdejanje. In ker, čeprav smo ne vredni, nadomestujemo na zemlji tistega, ki je knez miru in ker čutimo, da nas podpirajo molitve vernikov in da so z nami nešteti ljudje dobre volje, ne bomo opustili niti enega trenutka v pazljivem motrenju dogodkov, da zagrabimo prvo priliko, ki bi se nam nudila, da bi pripravili tako razburjene in razprte narode do miru, ki bi bil časten za vse in v soglasju s človeško in krščansko vestjo — do miru, ki bo ščitil življenjske pravice vsakogar.

Dokler pa to ne bo mogoče, se bomo prizadevali, da vsaj zdravimo že prizadete rane. Zato se radi spominjamo nekaterih izjav, s katerimi so vojskujoče se države v začetku te vojne javno potrdile svojo voljo, da v svojih sovražnih dejstvih varujejo postave človečnosti in se držijo tozadevnih mednarodnih dogovorov. Zato upamo, da se sovražna dejanja ne bodo raztezala na nedolžno civilno prebivalstvo, da se bo v zasedenih krajih spoštovalo življenje, svojina, čast in verska čustva prebivalcev, da bodo z vojnimi ujetniki ravnali človeško, da bodo mogli brez ovir sprejemati tolažila svete vere in da se nobena vojskujoča stranka ne bo posluževala strupenih plinov. Prepričani smo, da bo naš poziv k miru v Kristusu, k pravici in ljubezni v mednarodnih odnošajih našel odziva v narodu, ki je dal Cerкви občudovanja vredne junake krščanske ljubezni, in da bo ta naš poziv vedno našel odmeva v plemenitih srcih, ki so pripravljena za pomoč in za žrtev v službi trpečih.

njencem in vsem, ki bodo potrebovali pomoči. Obenem so obrambnemu odboru tudi sporočile, naj si ne pomnožuje skrbi za njihovo varnost, ker je njihovo življenje vse v božjih rokah, njihov poklic pa je žrtvovati se za bližnjega. In to bodo one storile v vseh okoliščinah. Vse ostalo pa bo, kakor bo Bog dal.

NEMCIJA

a Nemško časopisje hvali sporazum. — >Frankfurter Zeitung prinaša članek o srbsko-hrvatskem sporazumu. List piše najproje o obsegu in vsebini samouprave banovine Hrvatske ter naglašajo posebne zasluge kneza namestnika in predsednika vlade Cvetkoviča za rešitev vprašanja, ki je toliko let oviralo napredek in ureditev razmer v državi. Predsednik vlade je pokazal veliko uvidovnost in veliko sposobnost. Dosegel je sporazum, na čigar uresničitvi so delali številni državniki pred njim, toda brez uspeha. To je najpomembnejši dogodek v 20 letni zgodovini jugoslovanske države. Za državo s 16 milijoni prebivalcev ne more biti brezpomembno ali bo ljudstvo, ki živi v njenih mejah, nasprotnik ali prijatelj države. Modra politika Nj. kr. Vis. kneza namestnika je dovedla do popuščanja napetosti, ki je omogočila pogajanja tako, da so vsa sporna vprašanja bila rešena s sporazumom, ki obsega vsa ta vprašanja. Gotovo je, da je s tem sporazumom napravljen odločilen korak za dobro utrditev jugoslovanske države. Kakor vedno doslej, želi Nemčija tudi sedaj, da obstoja dobro uspevaajoča jugoslovanska država, ki se bo posvetila svoji notranji izgraditvi ter zaradi tega najtopleje pozdravlja sporazum med narodi te države, ki zaslužijo tako spoštovanje kakor naklonjenost.

DROBNE NOVICE

30.000 mož znašajo nemške izgube v dveh dneh na poljskih bojiščih — je poročal londonski radio.

Sovjeti se ukazali, naj se vse ladje, ki plovejo iz Rusije v Anglijo, vrnejo. — Sumljivo!

25.000 ton angleškega brodeva so doslej potopile nemške podmornice.

V zadnjih bojih pred Varsavo je bil ranjen tudi poljski vojaški škof Gawlin, ko je obhajal v streških jarkih ranjene.

Irška bo ostala v sedanjih vojni nevtralna, je izjavil njen državni predsednik de Valera.

Dež bo največji vojni zaveznik Poljakov, pravijo angleški vojaški strokovnjaki.

Nakaznice za življenjske potrebščine izdaja Belgija.

Nemška križarka »Bromberg« je v prelivu Oeresund zadela na lastno mino in zletela v zrak.

Veliko prostovoljcev za angleško in francosko vojsko se priglašajo na Portugalskem.

100 milijonov dolarjev za vojne namene je določila kanadska zbornica.

4 milijone mož ima sedaj pod orožjem sovjetska Rusija.

Hitlerjev pribočnik, stotnik Baus, je prišel na poljskem bojišču iz vzroka, ki ga ne povedo, ob življenje.

Prvi težen po vojni napovedi je prispelo v Ameriko 129.921.831 dolarjev zlata, največ iz Anglije.

ITALIJA

s Te in ene. Na področju županstva v Črnicah se je močno začela širiti krvava gripa. Več oseb je obolelo, nekatere so tudi umrle. Precej bolnikov smo odpeljali tudi v goriško bolnišnico, kjer je eden že umrl. Čujemo, da se je pojavilo več primerov te nevarne bolezni tudi v Gorici. — Od 5. septembra sem so ob četrtkih in petkih zaprte vse mesarice in je prodaja mesa in mesnih izdelkov prepovedana. Tudi v gostilnah, restavracijah in drugih javnih lokalih se ne sme počakati gostom z mesnimi jedmi; namesto mesa se lahko ponudijo ribe. Od 5. septembra naprej se tudi ne smejo klati teleta, ki ne tehtajo 100 kg. — Letos poteče 20 let, kar je bila zasedena Reka. V proslavo dvajsetletnice so bile nameravane razne svečane proslave. Vrhovno tajništvo fašistske stranke v Rimu pa javlja, da so reške slovesnosti odložene za nedoločen čas. — Od 7. septembra dalje morajo biti v vsej državi vsi javni

lokali in javna zabavišča zaprta najpozneje o polnoči. Javni plesi so povsod ukinjeni, plesne dvorane ostanejo zaprte. Zlasti bodo to odredbo vsi, ki so se že dolgo časa sem borili proti razbrzdanemu plesnemu norenju — pozdravili z odkritosrčnim veseljem. — Po kratki bolezni je umrl v goriški bolnišnici Joško Premru, dolgoletni kletar Vipavske kleti. Bil je zaveden krščanski mož, ki je bil kot tenorist mnoga leta odličen član našega cerkvenega pevskega zbora. — Naj mu sveti večna luč!

ANGLIJA

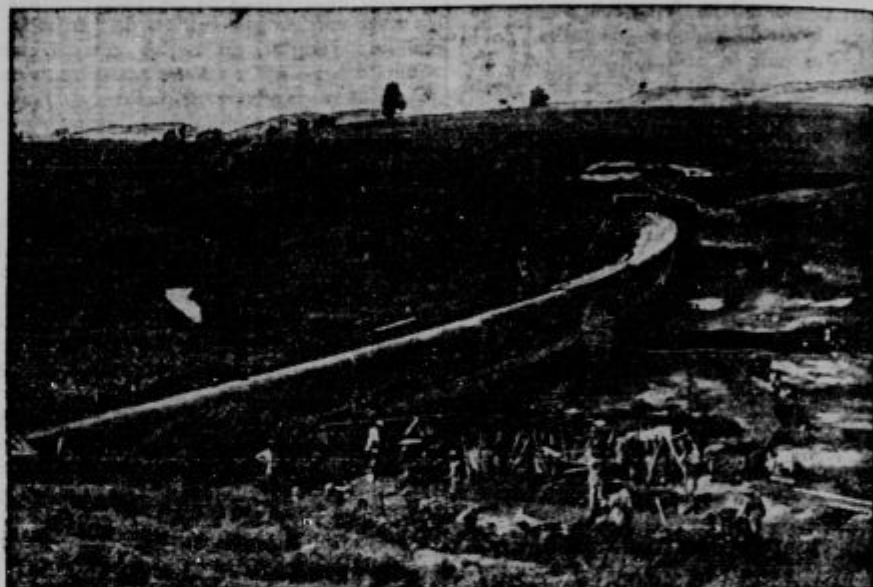
s Katoliške redovnice — najbolj državotverne. V Londonu so oblasti pozvale vse prebivalstvo, naj po možnosti zapusti mesto in se za čas teh napetosti preseli kam na deželo. Poziv so prejele tudi katoliške redovnice, da bi zapustile svoje samostane. Toda redovnice so obrambnemu odboru odgovorile, da bodo ostale v svojih hišah in v stiski stregle ra-

Trnovski župnik g. Janko Cegnar je v soboto, dne 9. septembra nenadoma umrl. Pokoj njegovi plemeniti duši!

V Poljčah pri Begunjah bodo agradili na bivšem Šturmovem posestvu velike kmetijsko šole

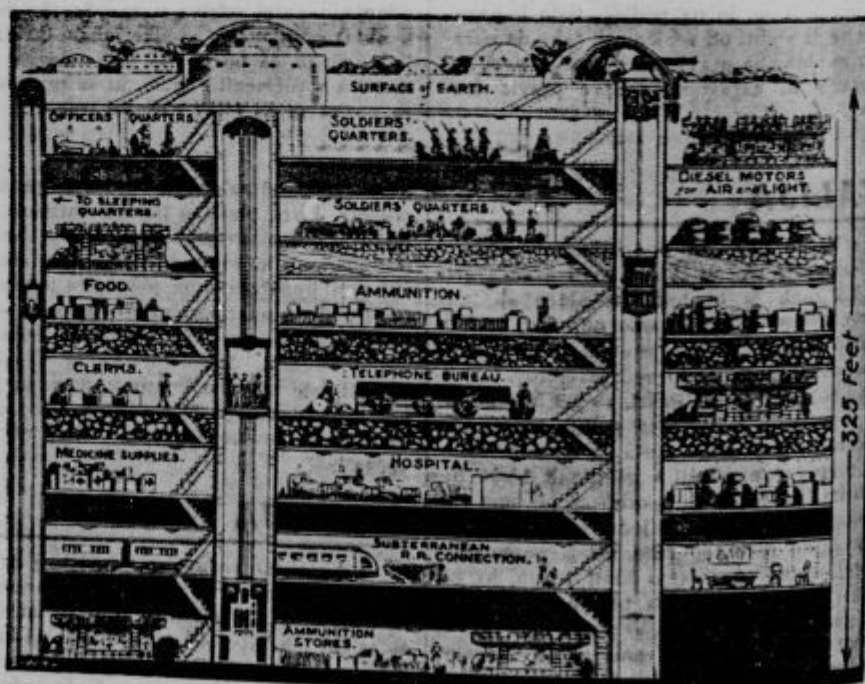
Velika javna dela v Abesiniji. Pogled na nasip ob reki Ghefara pri mestu Aba.

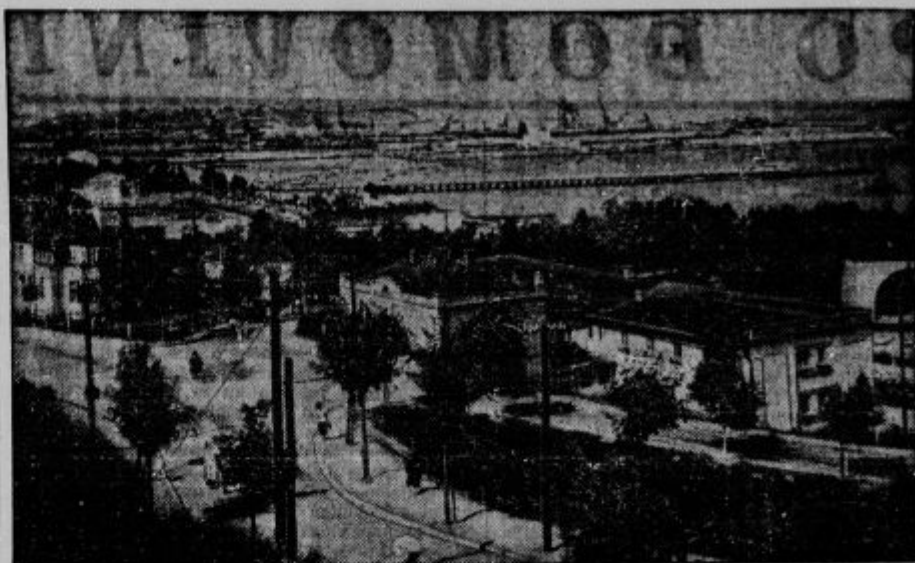
Poznanj. Mestna hiša.

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v bakrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

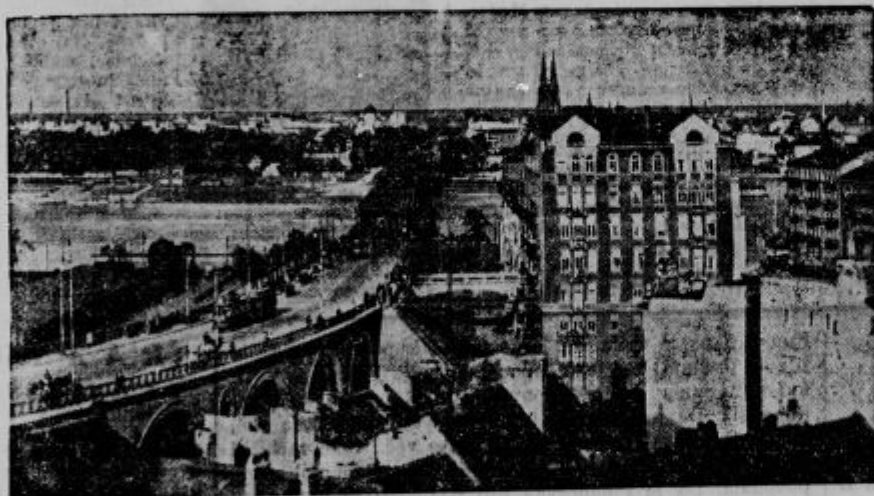
Pogled na znamenito Maginotovo črto, katere so Francozi scaldali ob moji Francije, da bi ji varevala pred sovražnimi napadi.

Pogled na pristanišče Gdinjo.

Tudi na Švedskem so v skrbeh za svojo nevtralnost. Mobilizirali so nekaj letnikov vojakov. Ker nimajo dovolj obleke, pa nekateri vojaki strahijo kar v civilu.

Zahtevajte povsod naš list!

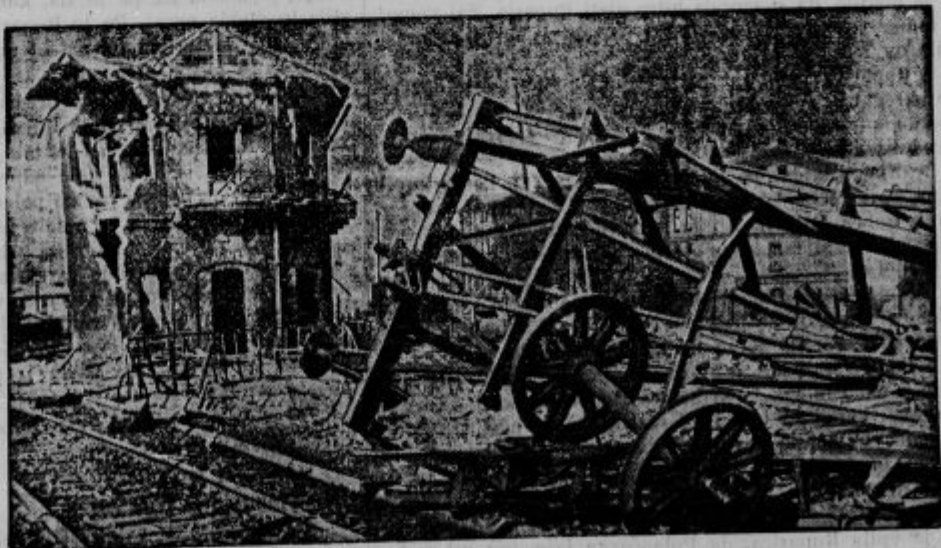
Poznań — središče katoliškega poljskega gibanja — zasleden od nemških čet.

Pesek je postal dragoceno obrambno sredstvo. V Londonu bodo vse vhode in okna zavarovali z vrečami, napoljenimi s peskom.

Časna straža pred Piłsudskijevim grobnico, katere je postavilo nemško vojni poveljstvo.

Grosote vojne na Poljskem. - Pogled na neko poljsko železniško križišče po napadu nemških bombnikov.

PO DOMOVINI

† Trnovski župnik Janko Cegnar

V ponedeljek, 11. septembra so v Ljubljani pokopali ob velikem številu pogrebcev trnovskega župnika g. Janka Cegnara. Pokojni g. župnik je bil rojen l. 1887. v Stari Loki, kjer je bil njegov oče sedlarski mojster. Ljudsko šolo je obiskoval v Lescah in Radovljici, gimnazijo v Kranju. Po odlično opravljeni maturi je stopil v ljubljansko bogoslovje in l. 1910. pel novo mašo.

Pred vojno je služboval v Zürich in kot stolni vikar v Ljubljani, kjer je zaslovel kot izborni cerkveni govornik. Ob začetku svetovne vojne je odšel kot vojni kurat v Galicijo, kjer se je silno žrtvoval za slovenske vojake. Ko se je vrnil iz vojske, je bil nekaj časa še stolni vikar in profesor verouka na učiteljskišči v Ljubljani. Nato je bil 10 let duhovni voditelj uršulin v Ljubljani. Po smrti moravškega dekana Bizjana je postal moravški dekan, kjer je bil župljanom najboljši duhovni oče in svetovalec. Ker pa ni bil trdnega zdravja, je po odhodu župnika Fr. Finžgarja zaprosil za trnovsko župnijo, katero je tudi dobil, ki jo je z veliko vnemo vodil 2 leti in pol. Zadnje zimo ga je bolezen na nogi spravila v bolnišnico, katero je za nekaj časa zapustil zdrav, a trden pa ni bil več. Zadnje čase se mu je zdravje sicer nekoliko zboljšalo in je opravljal vsa dela v cerkvi in pisarni, a v soboto dne 9. septembra zvečer mu je nenadoma postalo slabo in je po kratkem trpljenju izdihnil dobro pripravljen svojo plemenito dušo.

Pokojni gospod župnik je bil vesel človek, silno mehak in do vsakega silno ljubeznjiv. Bila ga je sama miloba in ljubezen, zaradi česar je bil povsod, kjer je služboval, silno priljubljen. Kot duhovnik je z največjo vnemo in poštovanostjo opravljal svojo službo. Daleč na okrog je bil znan kot odlični cerkveni govornik. Mnogo je delal za bivše bojevnike posebno po smrti vojaškega kurata Bonača. Bil je zelo darežljiv do revežev in zato je umrl, kakor pa umira večina slovenskih duhovnikov, brez vsakega premoženja. Zapustil pa je najsvetlejši spomin tako v srcih

mladine, ki jo je kot katehet z veliko ljubeznijo vzgajal, kakor v srcih vernikov, katerim je bil nad vse poštvovalen vodnik in kašipot k Bogu. Počivaj v miru blaga duša!

Moravče. Žalostno so zapeli rvonovi in zavirale črne zastave. Kakor blisk se je širila po vsej moravški dolini žalna novica, da trnovskega župnika g. Cegnara, našega bivšega dekana, ni več med živimi. Mreškatero oko so zakle obole. Pokojni gospod Cegnar so pastirivali med namiz 7 let; poznali pa smo jih že poprej kot dijaka in bogoslovca, ko so prihajali na Vrhpolje k svojemu stricu na počitnice. Po smrti dekana g. Bizjana smo jih dobili za naslednika. Moravška občina jih je l. 1936 izvolila za častnega člana. Spominjamo se jih kot izbornega govornika, dobrega spovednika in svetovalca, v občevarju pa izredno prijaznega in ljubeznivega gospoda. Pogreba v Ljubljani se je udeležilo mnogo Moravčanov; v duhu pa so jih spremljala vse moravška srca in položila cvetje hvaležnosti na prerano gomilo. Bog naj bo blagemu duhovniku obilen plačnik za njegova dobra dela. Trajen spomin mu bo ohranjen v naših molitvah.

Ježica. Občinski odbor RK na Ježici vabi vse občane, da se v velikem številu udeležijo v nedeljo, 24. septembra ob 9 sv. maše na Črnučah, ki jo bo daroval za pokoj duš onih vojakov, ki so padli v svetovni vojski, bivši kurat prof. Anton Moder. Po sv. maši bodo molitve pred spomenikom v vojni padlih in govor. Nadalje vabi občinski odbor RK vse prebivalstvo, da poseti igro »Njega mi...«, ki bo v nedeljo ob 3 popoldne v Cerkvem domu na Ježici in katere dohodek je namenjen za plemenite namene RK.

Fara pri Kečevju. Nedavno je umrl tukaj v starosti 84 let gospa Neža Juretič. Vsakdo od daleč in blizu je dobro poznal »telo Papeževoc«, tako so ji pravili po domače. Še nedavno je bila zdrava, toda letošnje pomladi je začela hirati. Leta polna trudapolnega dela in skrbi so bila zvrhana in v soboto 26. avgusta je odšla njena duša k Stvarniku po večno plačilo. Pokojna je bila mati 12

otrok. Dva sta ji umrli nedorazla, dva pa odrasla v Ameriki. Svoje otroke je vzgajala do zadnjih dni s pravo krščansko ljubeznijo. Kot šivilja se je odlikovala, ker je edina znala šivati kostelako narodno nošo. Bila je prava mati vsem. Bila je 30 let naročnica »Domoljubca«. Rada je čitala knjige. Ob nedeljah je vedno pod »Papeževoc lipac« čitala osedem časopise ali pa kake povesti. Kot dobra mati in skrbna gospodinja je bila priljubljena povsod. Cegnar je prišla smrti pozno po njo, vendar jo je še presgodaj iztrgala iz omiljene arede. Veliko ljudstva je sprejelo teta Papeževoc v nedeljo 27. avgusta do farnega pokopališča, kjer ji naj bo zemlja lahka, Bog pa dober plačnik.

Dela pri Litiji. Zadnji živinski semenj je bil od prodajalcev prav dobro obiskan. Pogrešali smo pa kupcev. Krivi so najbrž svetovni dogodki, da ni prave korajže. — Na Marijin praznik 8. septembra smo imeli blagoslovitev nove zastave doliške M. D. Tudi fantovska kongregacija je dobila novo zastavo še meseca maja. Izdelala ju je Ecclesia v Ljubljani. Bog daj, da bi dobile mladinske organizacije z zastavami tudi novega ognja. — Poročil se je zvest in delaven član F. O. odbornik Fant, kongregacije in M. J. R. Z. Zupan Anton iz Prežanških njiv s Avgusto Kremžar iz Šmartna pri Litiji. Zelimo mnogo sreče.

Spodnji Kašelj pri Zaloga. V ponedeljek 11. septembra 1939 je umrla pri nas v 76. letu starosti ga. Schlag Marija roj. Krofič. Pridna je bila kot čebelnica in vrla krščanska žena, ki je vsakemu rada pomagala. Vzlic deževnemu dnevu, je imela prav lep pogreb. Naj predobra, skrbna mati, stara mati in teta počiva v miru! Preostale pa tolaži Bog!

St. Andraž pri Velenju. Ko smo pred par meseci ustanovili krajevno Kmetstvo zvezo, nismo mislili, da se bo v tem kratkem času tako lepo razvila. Že koj na ustanovnem občnem zboru je pristopilo precej članov; sedaj pa število še vedno narašča. Saj so se naši gospodarji skoro vsi zbrali v svoji novi organizaciji, v katero upravičeno stavijo mnogo nad. Ne manjka pa v njej tudi mladih

Besede

(Povesti)

Spisal N. Velikonja. Ilustriral akad. slikar L. Sušmelj.
Slike iz tromesečne kronike o naših krajih.

»Kdo je baba in kdo pijan?« se je zgrozila. »Ali ti je za vino žal, da tako kričiš. Če ti je zdaj žal, je prekasno. Vidmar ne bi zdaj nosil vina za teboj! Tako se ti je mudilo, da si morala hitro ujeti Rugarja. Saj vemo! Vidmar je bil pri vojakihi, ti pa, saj vemo! Lajdra si bila ter si ga ujela!«

Rugarica je bila brez besedi. Kaj takšnega. Res se je skregala z Vidmarjem in je iz jeze poročila Rugarja, toda mudilo se ji ni in zdaj ji pa pravi lajdra! Grozno, pred hčerjo in sosesko!

»Nisem lajdra in nisem bila. Če je kdo komu kupil vina, so ga tebi. In danes si ga pila. In rdeča si v obraz in iz gobca se žuti. Ali je tako že suho, da moraš piti vino. Baba pijana si in če bi mož vedel, kaj si, bi te pretepel.«

Sonce ji je sijalo v oči in kamenje je lgoče odbijalo njegove žarke. Bila je brez nogavic in šolni so bili pošvedrani, »ker da je za doma vse dobro!«

Po teh besedah se je začelo. Ploha besed se je mešala s silno in vik in krik, kreg in preprič se je razlegal po vasi, kakor bi bili udri razbojniki. Izvedel si, da je Polančevka hotela biti brez otrok, pa se ji je ponesrečilo in je imela dvojčke, da so ljudje govorili, zakaj je Rugarica obolela in zakaj nima otrok. In da se Zima zelo rad oglasi pri Polančevih, ker zmerom kaj kupijo. In je vpila Rugarica, da Polančevka laže, ker vsi vedo, zakaj je obolela, in je Polančevka kričala, da Zima že dolgo ni nič ponujal in kadar je, da je bila zraven.

Rugarica pa je vpila, da je še punca kupila. O, ruta, da ji zelo pristojna, ker je še mlada, je vpila Polančevka. In kaj to? Sama da je pripovedovala Rugarici, kako je kupovala. Da je Rugarica tudi Polančevki povedala vse, kar je Rugarica hotela poslušati in še več. Kako se laže! To je bila Rugarica. Polančevko je bilo sram, toliko je povedala. Da je Polančevka niti pogledati ni hotela. O, da bi Rugarica pokazala, kako ji nič ni za njeno čvekanje, je hotela iti, pa ni šla, ker je Polančevka ni pustila in vlekla nazaj. Da je Rugarica vlekla nazaj, in še črno kavo da je kuhala, nalašč dolgo kuhala in izlivala prvo, da je mogla klepetati.

Rezka je nemo strmela predse. V nekaj minutah je toliko izvedela, da ni upala dihati. Če bi botra ne stala na poti, bi ušla, tako jo je bilo sram. Nato pa se je Reza besna in jezna zagnala naprej, ko se je Polančevka sklonila, da pobere močno poleno. Bili sta kakor brez pameti. Rute so jima že visele za vratom, Rugarica je zgubila z bosa noge šoln in zagrabila Polančevko za ruto na vratu. Ona se je dvignila, toda Rugarica jo je prišla za lase. Polančevka je vpila kakor zmedena. Vpitje in krik je bil privabil Peskove in Tine je stekel k Vidmarju. Čez dva hipa je pridirjala Polonca z matučkom, ki ga je bila izvila iz pinje, da so pene še štrcale z njega.

Francetu se je zdelo vse nerodno. Stopil je s kupa, približal se in rekel:

»Vse naj bo sram!«

Pljunil je in trdo odšel.

Zenske so bile, kakor bi jih bil kdo polil: kar ločile so se. Polonca je naglo odpeljala mater, Rezka in Rugarica sta se šli umivat, ker so bile ženske vse umazane in raztrgane. Matuček je oblezal polomljen na vrtni in

RAZNO

Roji metuljev v Nemčiji. Konec julija so vso Nemčijo poplavili roji belih metuljev. Nenadoma so se znašli na severu, 5 km naokoli jih je bilo vse belo in kjer so posedli, je bilo v nekaj urah vse obrano. Nedavno je došlo silno poročilo iz Meklenburga in Holštajna, da je zelenje napadel ogromen roj kapusovih belinov. Tudi iz drugih krajev Evrope poročajo o veliki goseničji nadlogi. Trdi se, da je temu krivo razmerno hladno vreme, ki vpliva na razmnožitev požrešnih rastlinskih škodljivcev.

Površina okr. Columbia, kjer stoji mesto Washington, znaša 69 štirijakih milj. Sprva je znašala ta površina 100 štirijakih milj, pa je vladal 31 milij ozemlja leta 1846 odstopila državi Virginiji.

Japonci se hudujejo nad imenom, ki ga jim nadevajo v Evropi. V njihovi prisotnosti se ne sme govoriti o Japonski, marveč o Nipponu ali s celim imenom »Dai Nippon Teikoku«, to je država Velikega Nippona. Njihov cesar ni navaden cesar, kakršnih je vošč

moči, saj je moška mladina že posebno dovzetna za skupno delo v svoji stanovski organizaciji. Čeprav so navadno vsi starejši ljudje nekoliko nezavpljivi ter vsako stvar, ki se nanovo uvaja pazljivo premetrijo, se vendar pri ustanovitvi naše Kmetijske zveze niso prav nič pomišljali, temveč so jih zgledi iz drugih župnij, kjer so se kmetije že davno združili v Kmetijskih zvezah, katerih delovanje je bilo pravi blagoslov za nje. Če bo vne-ma, ki se je sedaj pokazala, vedno trajala — in to upamo — bo delovanje naše organizacije lahko kmalu zavzemalo lepe uspehe.

Raka pri Krškem. V pozno noč prošle nedelje je planil rdeči petelin na streho Janove, nekdanje Svigljeve hiše v Raškem vrhu. Najemnica Jordanova Pepca, ki ima v oskrbi še dvoje obdinskih sirot, je sebe in ostale okol okrog rekla na prosto. Vse ostalo pa je postalo Ertev plamenov, ki so poleg hiše zajeli v svoj uničujoč objem v dokaj kratkem času še dvoje gospodarskih poselij. Kako je ogenj nastal, še ni pojasnjeno, domneva pa se, da je bil brčkone podtaknjen.

Grise pri Celju. V ponedeljek, dne 11. septembra je umrla dobra in zvesta žena in dobra mati deseterih otrok. Bila je vzor krščanske matere in velika prijateljica katoliškega časopisa, saj je bila naročena na »Domoljubac« žez 30 let. Vsi ji hvaležni želimo, da bi ji bila zemljica lahka in božja roka mila!

Poljsnik pri Liti. V prejšnjem Domoljubu je bilo javljeno, da bo 27. septembra blagoslovitev zastave Kmetijske zveze, združena s taborom FO. Zaradi nastalih razmer bo samo blagoslovitev prapora Kmetijske zveze. Prijatelji, pridite na blagoslovitev!

Velešovo. Cerkevna dvorana je v glavnem dograjena. Dolga je 15 m, široka 5,85 m in visoka 4,12 m. Vsi stroški znašajo okrog 32.000 din. Farani so pokazali precej naklonjenosti in so v denarju in v blagu prispevali za dvorano. Manjka pa še mnogo za kritje stroškov. — Letos bo rožen-

venska nedelja že v nedeljo 1. oktobra. Služba božja bo ob 8 in ob 10. Castilci Matere božje — prijazon vabljeni!

Dol. Benetke. Upravičeno smo v skrbah, kaj bomo z živino, ko se sejmi zaradi alinavke zaprti, sena pa povsod primanjkuje. Naj bi bili prosti vsaj tisti kraji, kjer ni posebne nevarnosti. — Tudi pri nas se je obetala nova sadna sušilnica, pa je le pri obljubi ostalo.

Osilnica ob Kolpi. Naša dolina je letos prav blagoslovljena, če pogledamo na letino, kako vse lepo dozoreva. Delo je v glavnem že storjeno po polju. Mnogi so že odšli za zaslužkom po svetu. — V Osilnici se je šola pričela. Nastavljeni so vsi lanski učitelji. V slovenski Osilnici je učitelj Slovenec, učiteljica pa Hrvatica. — S 1. avgustom je bil zaključen trimesečni gospodinjaki tečaj; bil je že drugi te vrste, a žal, v hrvaščini.

Praprde nad Polhovim Gradcem. Dobili smo nove bronaste zvonove. Blagoslovljeni bodo v nedeljo 24. septembra. Služba božja bo ob 10, nato pa blagoslov novih zvonov in cerkveno darovanje. Zrjuvajte po svojih močeh!

St. Peter pri Novem mestu. Umrla sta prežltakar Rajar iz Zdinje vasi in 10letna Terezika Bevc, posestnikova hči iz Kija. Svetila jima večna luč! — V nedeljo 27. avgusta smo v »Domu« ob obilni udeležbi ljudstva slovesno praznovali 60 letnico našega župnika Franca Vovka. S solzami v očeh se je g. župnik zahvalil, in pozival farane še k nadaljni udanosti sv. Cerkvi. — Romarski običajni shod na Trški gori na mali žmaren je kljub razburkanemu času zelo lepo izpadel. — Sadjarska podružnica je v nedeljo 10. septembra otvorila novozgrajeno sadno sušilnico.

Duplje. Letos praznuje župniška cerkev sv. Vida v Dupljah 150 letnico, odkar je bila zgrajena. Proslava se vrši v nedeljo 24. septembra. Za duhovno pripravo bomo imeli preje v četrtek, petek in soboto duhovne vaje za celo župnijo. V nedeljo popoldne se pa vrši slovesna procesija z mesta, kjer je stala stara cerkev, v novo cerkev. Na kraju, kjer je bilo staro pokopališče, se bomo posebej spomnili s govorom, molitvijo in petjem vseh onih župljanov, ki so bili tam pokopani. V novi cerkvi bo slavnostni govor, pete litanije, posvetitve župnije Sreči Jezusovemu, na koncu pa zahvalna posem za vse dobrote in milosti, ki jih je prejemale župnija v njej tekom petnajstih desetletij. Na predvečer kakor tudi na praznik sam, bo cerkev slavnostno razsvetljena. Cela župnija hiti s pripravo, da ta jubilej čim lepše proslavi.

RADIO LJUBLJANA

Cetrtek, 21. septembra: 18 Pester spored Radjskega orkestra — 18.40 Slovenščina za Slovence — 19.40 Nac. ura — 20 Originalna švicarska godba — 22.15 Lahka glasba. — Petek, 22. sept.: 18 Zenska ura — 19.30 Sedanje stanje društva Rdečega križa v Juogoslaviji s posebnim ozirni na dravsko banovino — 19.40 Nac. ura — 21.10 Orgelaki koncert. — Sobota, 23. septembra: 17 Otroška ura — 17.50 Pregled uporeda — 18.40 S poti proti morju med otoki — 19.40 Nac. ura — 20 O zunanji politiki — 20.30 Zelena bratovščina, Lovski pisan večer. — Nedelja, 24. septembra: 8 Citraški dueti — 9 Napovedi, poročila — 9.45 Verski govor — 10 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice — 11.30 Orkestralni in pevski koncert — 17 Kmetijska ura: Prašičem zdravilja — 19.40 Nac. ura — 20 Slovenski vokalni kvintet — 20.45 Radjski orkester. — Ponedeljek, 25. septembra: 18 Zdravstvena ura: Zastupljenje v obratih in obratih — 18.40 Delo radjske postaje v prihodnjem letu — 19.30 Zanimivosti — 19.40 Nac. ura — 20 Komorni trio. — Torek, 26. septembra: 18.40 Glasbeni spored našega radia v prihodnjem letu — 19.40 Nac. ura — 20 B. Smetana: Valenštajnov tabor — 20.20 J. Pregelj: Ljubljanski študentje, dramska igra. — Sreda, 27. septembra: 18 Mladinska ura — 18.40 Mladinski spored v prihodnjem letu — 19.40 Nac. ura — 20 Kmečki trio.

NAZNANILA

n Starše dijakov in dijakinj opozarjamo, naj preskrbijo svojim sinovom in hčerkam dober verski list. Verski list dijaku pomaga živeti notranje življenje, reševati različne dvome, spremljati in usmerjati sodobno njegovo življenje. Zato skrbni starši ne bodo pustili svojih otrok brez verskega lista. Sedanjemu dijakstvu je najbolj primeren verski list »Naša zvezda«, ki bo izhajala na 14 dni z bogato vsebino in lepimi slikami. Cena za vse leto je samo 10 din (za nedeljske 15, ozihr. 30 din oba dela). Pišite takoj dopisnico na upravo »Naše zvezde«, Ljubljana, Strelška ulica 12-11.

n Sotro pri Ljubljani. Prosvetno društvo v Sotrem bo imelo v nedeljo 24. septembra ob 3 popoldne občni zbor. Za vse redno članstvo je udeležba obvezna, vabimo pa tudi vse podporno

na svetu, marveč je Tenno, t. j. sin neba. Splošno so uverjeni, da je njihova država osrčje sveta in da so sami posebni odposlanci nebes. V svojem navdušenju za svojo državo in njeno silo so nedosegljivi.

Kaj pravili, Bado? Bi uvedli tudi pri nas zavarovanje proti dežju v času dopusta? Na Češkem se je nedavno stvorilo podjetje, ki posluje od maja do septembra in zavaruje dopustnike (po našem »urlavbarjec«) — proti dežju med dopustom. Na polici se zavarovalna družba zaveže, da izplača zavarovancu določeno vsoto, če v zavarovanem času v tednu vsaj trikrat dežuje. Zavarovalna vsota dosega po višini premije 5 do 12 kratno višino premije. Baje dosežanji zavarovanci niso slabo odrezali.

V šoli. Učitelj: Jakec, kakšno korist imamo od sonca? — Jakec: »Nobene. Ponoči ne sveti, podnevi pa je itak svetlo.«

Ako bi bil za časa južovskega kralja Salomona kdo vložil 10 centov v kako banko, bi ta vsota zdaj znašala okrog 8 milij. dolarjev.

Ruparica je besno nekaj govorila. Ko je Režka odšla v kambrico, je mati rekla na tihem ter si popravljala lasce:

>Klada se je že hudo razklala!

Rezka pa je sedla na svoje vzglavje in na glas zahtela od strašne bolečine, ki je ovijala srce. Vse se ji je zdelo tako ostudno in opolzlo, kakor bi bil lezel polž ter pustil slino za seboj.

Zaihtela je; kako je čivkala sinica na lesniki, ni čula. V visoke smreke se je lovilo večerno sonce, kakor bi sililo v mrežo.

V kuhinjo je stopil Boštjan.

>Mir tej hiši in vsem, ki v njej prebivajo!

XXX.

Krošnjar Jernej in Vida, njegova tajnost, njegov drobiš in Ferlutova hiša.

Krošnjar Jernej je hodil od hiše do hiše. Zdaj je imel poleg krošnje blaga in drobnarij še polno malho novic. Šel je k Zonti. Vida je obešala perilo, ki se ni bilo posušilo popoldne pri Lokavščku. Breg je bil polzek in smajen, da se je drselo, kakor bi šel po ledu. Zima se je lovila s palico. Stekelj je zadiral globoko v suho zemljo, da se je obdržal. Krošnja mu je škripala in cvilila kot bi tudi on imel škričata.

>Dober dan!« je rekel Vidi, ki si je popravila krilo.

Privihalo se ji je, ko se je spenjala na zanko.

Odkušljal se je ter postavil palico pod krošnjo. Vida je obešala dalje.

>Ali bo kaj kupčije?«

>Ni denarja!«

>Pa bo!«

>Tudi bo ga ne!« je otrsela.

>Povsod to pravijo!«

>Povsod pa ne!«

>Povsod!«

>Če bi povsod, bi ne stal zdaj tu! V tej vročini. V senci bi rajši ležal!« je jezno rekla.

>Vročina pa je! Prodajam nalašč take kipeče bonbone za žejo! Nalašč, če kaj vzameš!«

>Nalašč!« je vprašala.

>Če pravim! Zdaj ni mraza, zima sem pa jaz,« se je sladkal, »zdaj se mora ležati v hladu, da sonce ne stopi človeka. Ducat jih vzemi, pridejo ceneje!«

>Ducat! Naj ostane tudi kaj za druge. Vročina je povsod in vsi so potrebni!« se je nasmehnila.

>Tudi za druge še ostane!«

Jernej je krošnjo naslonil na zid ter vlek el iz nje predalčke. Vse se je svetilo v svetlobi, kakor kri se je prelivala rdeča barva kozarčkov, ki jih je oprezno polagal na tla.

Vida je vzdihnila. Toliko lepote še ni bilo pri Zonti.

>Tu imam tudi lasnice. Samo tebi jih ni treba, tebi stoji lasje sami!« se je sladkal. »In tega ni potreba tebit!« je ponavljal. »To imam, da imajo fantje radi: Tebe imajo brez tega tudi!«

>Kaj je to?« je vprašala radovedno.

Govoril je hitro in zavijal v papir.

>Kupi!« je rekel. »Samo za otroke to še ni! Daj fantu, če ga imaš, pa sta brez skrbi. Za otroke ni, da veš!«

Vida se je spomnila na bilko, po kateri je šel križati pajek. Če tako položiš fantu v žep, da ne opazi, postane ves zaverovan vate. Samo te bilke ni tako lahko utrgati, Rotija pa da le za težak denar. Da bi vsaj molčala, a vse pove, kdo je bil pri njej.

>Pa je zanesljivo? Da ne bo denar zastoj vržen!«

>Zanesljivo. Paziti se mora, nihče še ni tožil, da ni pomagalo!«

Dekan Anton Skubie

Za lepše krščansko življenje

(Predavanje na kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani 29. julija 1939.)

(Nadaljevanje.)

Vse delo KKK postavimo pod varstvo naše ljubljene, vsem Slovincem tako drage Brezjanske Matere božje. Blagoslovila je naš evharistični kongres, naj bogato blagoslovi tudi KKK, svojega sina!

»Svoj blagoslov, Marija, pošlji z Brezjanskih daljic

Draga nam je in ljubljena! Kar je Kazanska Mati božja Rusom, — kar Čenstohovska Poljakom, — kar Tynska Čehom, — kar Bistrička Hrvatom, — kar Trsatska Primorcem, — to je Brezjanska Slovincem!

V veliko veselje nam je bilo, da je po-

doba naše Brezjanske Matere božje, ki so jo dekleta katoliške akcije letošnjo veliko noč ponesele v Rim in jo izročile sv. očetu Piju XII., tam vzbudila tako pozornost, da so jo postavili v razstavo narodnih Marijinih slik v središče in jo je sv. oče sprejel s posebnim zadovoljstvom.

V vočen spomin na svetovni KKK v arcu Slovenije v Ljubljani naj se predloži prevzišenemu gospodu škofu vdana prošnja:

1. naj pri sv. Stolici izposluje, da dobi Brezjanska Mati božja častni naslov Kraljice Slovencev in posebne zavetnice slovenskega naroda (res je, da so se v zgodovini taki na-

članstvo in vse prijatelje in somišljenike naše prosvete, da se občnega zbora udeležijo. Pridite vsi in točno.

n. Itežo se dedič pokojnega Petra Stipkovića, sina Ivana in Terezije, rojenega nekje v okolici Karlova, starega okrog 36 let. Stipkovič je umrl 30. avgusta 1938 v Buenos Airesu. Dedič naj se javi v Izseljenskem komisariatu v Zagrebu s svojim točnim naslovom in navedbo bivališča.

n. O pričetih in izvršenih del na banovinskih in občinskih cestah na področju okrajnega cestnega odbora Kočevje, za dobo od 1. oktobra do 15. oktobra 1939 se sporoča sledeče: 1. Pričeta dela: 1. Preložitve ovinka na banovinski cesti I/9 v km 11.500. 2. Preložitve ovinka na banovinski cesti I/9 v km 13.600. 3. Pričeta so se preureditvena dela na naslednjih občinskih cestah: Rapovo—Pricerkev; Podtabor—Pricerkev; bivša okrajna cesta II. reda od Pricerkve do Čateža; most čez občinsko cesto pri Potiskavcu; Čatež—Tisovec; Kompolje skozi vas; Podgora — banovinska cesta; Podpeč — banovinska cesta; Bruhanja vas — banovinska cesta; Videm — banovinska cesta. — II. Končana dela: 1. Preložitve

ovinka na banovinski cesti I/9 v km 11.500. 2. Naprava deponij v ekalnem terenu za režijsko dobavo gramozna na banovinski cesti II/171 od km 20.000—29.600.

n. Starše dijakev in dijakinj opozarjamo, da naj preskrbijo svojim staršev in bčerkam dober verski list. Verski list dijaku pomaga živeti notuane življenje, reševati dvome, spremljati in usmerjati sodobno njegovo življenje. Zato ačrbi starši ne bodo pustili svojih otrok brez verskega lista. Sedanjemu dijaštvu je najbolj primeren verski list »Naša Zvezda«, ki bo izhajal n 14 dni, z bogato vsebino in lepimi slikami. Cena za vse leto je smo 10 din (za nedeljake 15 din). Pišite takoj dopisnico na Upravo Naše Zvezde, Ljubljana, Štréliška ulica 12, II. nadstropje.

n. Dne 27. avgusta popoldne sem izgubil na glavnem kolodvoru v Ljubljani ali pa na vlakcu iz Ljubljane do Otoč ali pa morda tudi na cesti iz Otoč na Brezje denarnico s znatno vsoto denarja. Poštenega najditelja prosim, da sporoči proti oškodnini Francu Smrekarju, paparnica Vovče, p. D. M. v Polju, ali pa upravi »Domoljubac« v Ljubljani.

slovi dovoljevali le državam, kakor Regina Hungariae, Regina Bavariae, Regina Poloniae; svetovni kongres KKK, ki se vrši na slovenski zemlji, pa bi utegnili naši prošnji dati poudarek, da dobi naša Brezjanska Mati božja naslov »Kraljice Slovencev«;

2. da se Marijino svetišče na Brezjah proglaši za narodno svetišče vseh Slovencev;

3. naj se vse to slovesno izvrši ob priiliki vseslovenskega Marijanskega kongresa, ki naj se z dovoljenjem Prevzišenega čim preje priredi na Brezjah;

4. naj se pri sv. Stolici zaprosi za posebno mašo (mašni formular), oficij in druge privilegije, kakor jih imajo drugi narodi za svoja slavna in priljubljena Marijina božja pota (n. pr. v Loreti se bere vsak dan votivna maša po formularju za Lavretansko Mater božjo »In translatione Almae domus Lauretanae, in tako drugod);

5. naj se da pobuda, da se slike Brezjanske Matere božje čim bolj razširijo po naših hišah in družinah, po cerkvah, oltarjih in kapelah.

Tako naj že zunanje lice Slovenije kaže, da je Brezjanska Mati božja Kraljica vseh Slovencev, Slovenci pa v resnici Marijin narod, ki hoče imeti Kristusa za Kralja in njegovo Mater za Kraljico!

B) Katoliški Slovenci že toliko časa hrepenimo po svojem narodnem svetniku, ki bi bil nedopovedljivega pomena za naš narod in njegovo versko življenje. Sv. Václav med Čehi edini in družji vse, kar je katoliškega. Komu ni znan svetovlačovski koral, ki se prepeva povsod in ob vseh prilikah! In tako pri drugih narodih narodni svetniki.

Sedaj smo dobili kneginjo sv. Emo, o kateri sicer ne moremo trditi in dokazati, da je bila prav slovenskega rodu, pa bivala je med našim narodom. Naj se z vsemi močmi širi njeno češčenje!

Kaj vse žrtvujejo drugi narodi, ki so se

38

Gospod Volodijovski

Ze blizu Kamenca jih je zapeljala nada na bogat odkup za Azijo. Ponoči so me napadli kakor volkovi, me davili z vrvice, me z noži obdelali, in ko so slednjč mislili, da sem izdihnil, so me vrgli v puščavo, sami pa z otrokom ušli.

Bog mi je poslal rešitev in mi vrnil zdravje, ali moja Halčka je bila za vedno izgubljena. Morda še živi tam kje, morda jo je po Tuhajevi smrti vzel drug pogan, morda je sprejela Mohamedovo vero; morda je brata popolnoma pozabila, morda njen sin kdaj prelije mojo kri... To vam je moja zgodba!...

Tu je gospod Nenašinec umolknil in začel mrko gledati v tla.

»Koliko naše krvi in solz je poteklo za te pokrajine!« se je oglašil gospod Mušalski.

»Ljubi svoje sovražnike!« je pripomnil duhovnik Kaminjski.

»A ko si prišel do zdravja, nisi li več iskal tistega šeneta?« je vprašal gospod Zagloba.

»Kakor sem pozneje izvedel,« je odgovoril gospod Nenašinec, »je moje razbojnice napadlo drugo krdele, ki jih je popolnoma posekalo. Ti so najbrž s plenom vred ugrabili tudi otroka. Iskal sem povsod, ali izginil je kakor kamen v vodi.«

»Morda si ga pozneje, gospod, že tudi kje srečal, pa ga nisi mogel spoznati,« je rekla gospa Baša.

»Deček ne vem že je imel tri leta. Komaj je povedal, da mu je Azija ime. Toda spoznal bi ga bil, ker je imel na vsaki strani prsi vbodeno ribo, z modro barvo podplute.«

Nenadoma se je oglašil iz kota sobe s židnim glasom Melehovič, ki je dotlej sedel mirno:

»Po ribi ga ne moreš spoznati, gospod, ker

nosi menda mnogo Tatarjev tak znak, zlasti izmed teh, ki prebivajo ob obalah.«

»Ni res,« je odvrnil stari gospod Hromika, »po berestni bitki smo si ogledali mrtvo truplo Tuhajbeja, ker je ostalo na bojišču, in vem, da je imel ribi na prsih, a vsi drugi padli so imeli drugačne znake.«

»A jaz ti pravim, gospod, da jih mnogo nosi ribo.«

»Da, ali le iz vražjega Tuhajevga pokolenja.«

Nadaljnji razgovor je pretrgal prihod gospoda Lelčica, ki ga je bil zjutraj poslal gospod Volodijovski na ogledni pohod, pa se je prav sedaj vrnil z njega.

»Gospod poveljnik,« je rekel takoj na vratih, »pri Sirotnem brodu na multanski strani leži neko krdele in namerava k nam.«

»Kakšni ljudje so to?« je vprašal gospod Mihael.

»Razbojniki. Je nekaj Vlahov, nekaj Ogrov, največ pa orde brez gospodarja, skupaj okoli dve sto ljudi.«

»To so prav ti, o katerih sem izvedel, da so ropali na vlaški strani,« je rekel Volodijovski. »Najbrž jih je tam pritisnil Perkulab, zato se umikajo k nam; ampak tam bo same orde do dve sto. Ponoči se odpravijo čez reko, a ob svitu jim zastopimo pot. Gospod Motovildo in Melehovič bosta od polnoči naprej pripravljena. Majhno čredo volov je treba pognati tja za vabo, zdaj pa na stanovanjate.«

Vojaki so se začeli razhajati, niso pa še vsi zapustili sobe, ko je Baša pohitela k možu, mu vrgla roke okoli vratu in začela nekaj na uho šepetati. On se je smehljaj in tresel odklanjajoče z glavo, ona pa je očitno silila vanj in mu vedno močneje stiskala roke okoli vratu. Ko je gospod Zagloba to videl, je rekel:

»Izpolni ji vendar enkrat to željo, pa jo mah-nem še jaz stavec z vami.«

XXVI.

Krdela brez gospodarja, ki so se bavila s razbojništvom po obeh straneh Dnjestra, so se sestavljala iz ljudi vseh narodnosti, ki so prebivale v okoliških krajih. V njih so bili vedno v pretežni večini tatarski begunci iz dobruške in bialogrodске orde, se bolj divji in pogumni kakor njihovi krimski rojaki, manjkalo pa tudi ni Vlahov in kozakov in Ogrov in poljske slušničarje, ki je pobegnila s postojank, ležečih nad Dnestrovim bregom. Razajali so zdaj po poljski zdaj po vlaški strani in hodili čez obmejno reko za poredoma, kakor so jih pritiskali perkulabovi ali poveljniki ljudovlade. V grapah in gozdovih so imeli v votlinah svoja nedostopna skrivališča. Glavni smoter njihovih napadov so bile črede volov in konj pri postojankah; te črede namreč tudi pozimi niso zapuščale step, ampak so si same iskale hrane pod snegom. Razen tega so napadali vasi, mesteca, selišča, manjša poveljstva, poljske, pa tudi turške trgovce, posestvovalce, ki so potovali z odkupnino na Krim. Ta krdela so imela svoj red in svoje poveljnike, toda združevala so se redko. Cesto se je celo dogajalo, da so številneja krdela posekala manjša. Silno so se razmnožila povsod v ruskih krajih, zlasti izza kozako-poljskih vojn, ko je prenehala vsaka nevarnost v tistih pokrajinah. Posebno grozna so bila naddnestrska krdela, ki so jih večali ordinski begunci. Videli so že nekatera, ki so šela do pet sto glav. Njihovi voditelji so privzemali naslov bejev. Pustošili so deželo popolnoma po tatarsko in marsikater poveljniki sami v resnici niso vedeli, ali se bijejo z razbojniki ali s prednjimi čambuli vse orde. Rednim vojskam, zlasti konjenici ljudovlade, ta krdela na odprtem polju niso bila kos; če pa so bila potisnjena v prst, so se borila obupno, ker so dobro vedela, da jih čaka

* Tatarji od izliva Donave do izliva Dnjestra v Črno morje.

taplja v moderno poganstvo. Modernemu poganstvu pa stoji nasproti moderno suženjstvo. To suženjstvo ubija v nas čut človeka, kaj šele čut katoličana!

Temu nasproti moramo zaklicati vsemu svetu: »Katoličani vsega sveta, dvignite se! Zavedajte se svoje dolžnosti in svoje častitke

Pregloboko je padlo človeštvo pred mlika današnjega časa, preveč ga je presleplil pohlep po bogastvu in uživanju. Dajte nam spet nazaj naše nedelje, naredite spet iz človeka bitje, ki je od Boga ustvarjeno in ki po Bogu hrepeni. Kaj pravite, kje ima splošno podivjanje človeštva, kje imajo večni uboji in umori svojo korenino, če ne v preziranju nedeljske in prazniške zapovedi. Kdaj bomo ustavili povodenj surovosti, neotesanosti in bogokletja! Kadar bo med nami nedelja spet jo kar mora biti — Gospodov dan ...

Tudi kmet je postal suženj

Zdaj boš pa prišel na vrsto še ti, preljuhi kmečki stan. Ali veš, kako smo ti včasih rekli? Steber »kranjakec dežeje smo te imenovali. In še danes bi zaslužil ime steber naše Slovenije. Samo ne vem, če je bilo še kdaj zapisano to častljivo ime!

Tudi ti si postal suženj modernega časa, suženj stroja in kapitala. Pa me moraš prav razumeti. Nisi suženj stroja in kapitala zato, ker te sedanjí čas tako rekoč sili, da opravljaš svoja opravila s strojem in te stroje drago plačuješ. Ne, ne, ampak tovarna in lahek (?) zaslužek sta premotila tebe in tvoje otroke, da vsi skupaj poskušate obrniti hrbet njiham in travnikom, gozdu in ljubi živinici in trkati in prodajate svoje moči in svoje zdrave in krepke mišice v tovarne in v njim podobna podjetja. Sliši se beseda, da celo siromakom brez doma in brez zemlje odjedate kruh in ga naklanjate svojim otrokom, podkupujete delovodje, naj »spravijo naprej« v vaše hčere in sinove, bajtarji naj pa stradajo in čakajo ... Stradajo naj, saj ne morejo »mazati«!

Znan je vaš pregovor, da delavcu nikoli toča ne pobije. Pa mi boste že oprostili, če bom podvomil nad njegovo resničnostjo. Kadar pobije toča kmetu, vselej udari tudi delavca. Mislite, da na njegovem vrtičku? Še malo ne! Živila se podraže in to podraženje čuti tudi delavec pri svoji denarnici. Kaj pa takrat, kadar tovarna zaradi pomanjkanja naročil ali surovin začena delavce odpuščati, ali kadar začne krajšati tedne? Ali ni to hujše kakor toča!

Radi gledate v delavski raj s tistimi očmi, ki vam kažejo na delavca po opravljenem delu. Oglasi se sirena in naznani konec dela. Cele trume delavstva zapuščajo tovarno all prenehajo z zidanjem in so prosti. Slišite: prosti! Lahko gredo, kamor hočejo ... Da, da, tista zlata prostost, kolikor je je, tista vas moti.

Pa pustimo sladkosti tovarniških in drugih delavcev, poglejmo raje, zakaj je kmet suženj tovarne in stroja? Poljskih delavcev čedalje bolj primanjkuje. Zato je vsako delo na kmetih obdelano z naglico, površno, brez tiste nekdanje vestnosti in natančnosti. Njiva se pa maščuje s svojim pridelkom. Slabo in površno obdelana njiva slabo rodi.

Zamislimo se nazaj v čase svetovne vojne. Kdo je takrat rešil naše kraje pred strahotno lakoto? Ali delavec, ali kmet? Delavec so imeli tiste čase lepe zaslužke, skrivaj in očitno so hodili na kmete kupovat živeža.

Alli kaj, ko je bil takrat ves živež pod zaporo! Če še ne veste, kaj se to pravi? To se pravi, da kmet svojih pridelkov ni smel svobodno prodajati. Če jih je prodajal, pa ga je kdo naznanil, je bil kmet strogo kaznovan. Ali mislite, da bi sedaj ne bil, če bi izbruhnila vojska. Pa še kako! Po vseh notah in paragrafi. Danes še desetkrat bolj kakor njega dni. Mislim, da me razumete in mi ni treba po vsem svetu oznanovati in bobnati, zakaj naj bi bilo tako. In vendar je gola resnica, da je le naš kmet takrat rešil naše kraje in naše ljudi pred lakoto. Prav je, če se zidajo tovarne, če se ustanavljajo druga podjetja, pridobitna, ki kaj »not nesejo«, ali kmetje, glejte, da na račun fabrik ne boste zavrgli svojega stanu. Naj vas ne moti tisti vsaj deloma stalni zaslužek ...

Potem je pa še tale. Opominjal sem ob neki priliki naše ljudi, naj malo prenehajo z nedeljskim delom. Kakšen odgovor sem dobil? Prav takega, kakršnega je dal svojčas veliki duhovnik svojim rojakom Jeruzalečanom: »Vi nič ne veste.« Mi, tako je tisti mož nadaljeval, med tednom ne moremo delati, ker manjka doma ljudi. Ob sobotah pa pridejo domov delavci, jih pa najememo, da nam pomagajo ali požeti (delavke) in pokositi (delavce). O ti nesrečno nedeljsko delo!

In še enkrat ste kmetje sužnji. Sužnji brezposelnih. Dan za dnevom trkajo ti ljudje na vaša vrata. Vsaj po njih mnenju opravljeno. Ker nam kmetje odjedajo delo po tovarnah, tako si ti vsakdanji romarji mislijo ali morebiti tudi samo domišljujejo, naj nas

Blagovno združništvo

II.

Vprašanje je: kako do tega združništva priti? Imamo prav v tej panogi združnega delovanja že lepo število neuspešnih poskusov, ki so veljali naše gospodarstvo težke denarce in vrgli na to vejo združništva toliko upravičene in neupravičene graje in nezaupanja, da je danes zares drzen korak, lotiti se blagovnega združnega poslovanja. Vendar brez poguma, ki je krepko utemeljen, ne nastajajo nobene velike stvari. Iz dosedanjih neuspehov se učimo in takoj ugotovimo, da je glavni predpogoj vsakega združnega napredka troje stvari:

- 1) sposobno in pošteno vodstvo, torej vodilne osebe;
- 2) z združno zavednostjo in disciplino prekrvašeno članstvo;

Kmetje in delavci!

Preskrbite se za jesen in zimo pravočasno z oblačilnim blagom, katerega boste nujno rabili, ker tako poceni kot ima še sedaj trvdka

F. I. GORIČAR v Ljubljani

ne boste pozneje več dobili. Na pr.: kontenino in flanelo od 5 din naprej, zimske rjuhe od 20 din naprej, deke od 28 din naprej dobite v Goričarjevi trgovini za Ljubljano, Sv. Petra nasip 29 (kjer je krompirjev trg), kjer imajo tudi ostanke. — Ako pa hočete izbrati kaj boljšega za obleka, plašče in površnike, razne izgotovljene moške in ženske obleke, površnike pa dobite tudi poceni v večji glavni Goričarjevi trgovini na Sv. Petra cesti 29, kjer ste vedno postreženi prav po domače. Naše geslo je: Najhien zaslužek, velik promet!

Slovenski dom

JB NAS CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM ČITATELJEM TOPLO PRIPOROČA. MO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROCITI »SLOVENCA«, JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PISITE NA DOPISNICI UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ STEVILK LISTA NA OGLED.

pa kmetje rede, ali naj nam skrbe vsaj za pijačo. Nočem soditi in govoriti splošno, da vi, kmetje, res odjedate siromakom težko zaslužen kos tovarniškega kruha. Znano mi je pa iz bližnje okolice, kjer bivam, da jemljejo od časa do časa večja podjetja nove delovne moči v svojo službo. In ob takih prilikah nastopajo gruntarske hčere in sinovi v tako bornih oblekah, skoro kakor cigani in ciganke, da bi vzbudili in vzbudile več usmiljenja pri najemajočih podjetnikih. Ne trdim, pravim, da se godi vsesplošno tako, ali kjer se godi, se pa godi. Zato brezposelni vsaj deloma opravičeno govore, da jim kmetje odjedajo delo.

Sklepamo tole premišljevanje z besedo: Naš ubogi kmet je v resnici velik suženj sedanjega časa. Kako dolgo bo še ostal ...

- 3) zadostna, cenena obratna sredstva (kapital).

Če imamo to troje, je uspeh zagotovljen, če pa katera teh treh točk ni zadovoljivo rešljiva in ne kaže, da bi jo bilo mogoče uspešno rešiti vsaj v bližnji bodočnosti, potem bodimo raje nekaj preveč kakor nekaj premalo previdni. Oglejmo si te točke po vrsti!

K 1. točki je pripomniti zlasti to, da mora biti načelstvo in nadzorstvo tako posameznih zdruag kakor osrednjih blagovnih zdruag, ki se morajo ustanoviti v važnih gospodarskih središčih (Ljubljana, Maribor, Celje itd.), tisti faktor, ki mora imeti zdruago v rokah, ne pa uslužbenstvo (n. pr. poslovodja). Zato je potrebno, da pridejo v odbor zdruag sposobni ljudje, ki se spoznajo na poslovanje zlasti blagovnih zdruag. Poleg tega je nujno, da so ti ljudje za vse združno delovanje osebno in materialno odgovorni, pa tudi dolžni redno vse obratovanje nadzorovati. Zato je nujno treba v osnutek obojih pravil, tako za posamezne blagovne zdruage kakor osrednje, izrečno vnesti paragraf, po katerem je načelstvo in nadzorstvo dolžno mesečno pregledovati računске in druge knjige, jih zaključevati in podpisovati, s tem v zvezi pa kontrolirati vse poslovanje.

Kot neobhodno potrebo se mora postaviti v pravih načelo, da vse poslovanje posameznih podeželskih zdruag vodi in nadzira osrednja blagovna zdruaga, ki naj bo zaenkrat za bivšo Kranjsko v Ljubljani, za bivšo Štajersko v Mariboru. V njeno pristojnost spada poleg splošne kontrole vsega poslovanja poedinih zdruag in njihovih blagovnih obveznih revizij tudi odločevanje o nastavljanju poslovodij. Na zakrivajmo si oči pred resnico, da so največ

Obleke perilo klobuki čevlji nogarice kravate robci dežniki

V NAJNOVEJSIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIZJŠIH CENAH
NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI!

STALNO

Stennecki
CELJE 19
CENIK ZASTONJ

naših dosedanjih blagovnih zadrug pognali v polom poslovdje, ki so se znali okoriščati na račun zadruge, vodstvo jih pa iz raznih, največkrat osebnih ozirav, ni moglo ali ni hotelo odslužiti, ker se je bala zamere, maščevanja itd. Če ima v bodoče po načrtu v tej stvari glavno besedo centrala, je za krajevne činiteleje to samo zmanjšanje odgovornosti in neprijetnosti, ki so z nastavljanjem in odstavljanjem poslovdij združene.

K 2. točki je treba ugotoviti, da je združene zavednosti in discipline pri našem kmečkem ljudstvu malo. Kje je vzrok temu? V dejstvu, da naš kmečki človek globoko tiči v liberalni individualistični miselnosti, ki je združništvu ravno nasprotna. Pri današnjem pojmovanju in mišljenju našega kmeta je treba dvojne pazljivosti in previdnosti prav pri tej vrsti združništva. Ugotavljam, da danes slovenski kmet za to vrsto združnega udeleževanja, ki zahteva največ združna miselnosti in discipline, ni še zadosti duhovno pripravljen. S tem moramo računati kot z važnim, lahko rečem, najvažnejšim dejstvom, ki mu ne more nihče oporekati. Kajti pripravljene moramo biti, da se bo proti zamišljeni organizaciji kmetijskega blagovnega združništva složno in organizirano uprlo trgovstvo, ki ima na razpolago trenutno več denarnih in javnopravnih sredstev kakor kmečki stan, ki se komaj šele organizira. Temu organiziranemu odporu je treba zoperstaviti krepko organizirano skupno voljo, ki je pripravljena celo žrtvovati trenutne koristi in ugodnosti poseidca skupnemu dobru.

Mislím, da za ta boj nismo še zadostno pripravljene. Če tega ni, nismo za organiziranje in uspešno razvijanje blagovnega združništva zreli. To moje mišljenje temelji na poznanju miselnosti pretežne večine kmečkega stanu. Gotovo pa je upati, da se bodo ljudje z vztrajnim delom vseh činiteljev, ki so za to delo poklicani (kakor Zdržna zveza, Kmečka zveza, Kmetijska zbornica in tudi oblast — kakor banska uprava) pripravili do pravičnega pojmovanja združništva in vzgajili v disciplinirane združnike. Takrat bo dan najtrdnější temelj za razvoj in napredek vseh vrst združništva. Nekje sem bral napisano (zapisala je to osrednja združna organizacija), da je treba kmete pretvoriti iz individualistov v zadrugarje. To je resnica. Pot do tega pa ni samo ena: ugotoviti pravo in najučinkovitejšo pot je važna naloga. Vprašanje pa, ki sem ga sedaj sprožil, je temeljne važnosti za uspeh našega dela in ga bo treba temeljito obravnavati in rešiti.

K 3. točki je pa reči tole: »Malo denarja, malo muzike«, to drži povsod, tudi v združ-

ništvu. Za blagovne zadruge je treba predvideti precej velike deleže in večkratno jamstvo. Zakaj večji deleži: Prva glavna dokaza govorita za to: eden je psihološki in pravi, da je zadostno zanimanje za kakšno stvar le takrat zagotovljeno, kadar je človek sam zadostno pri stvari prizadet;

drug je materialni in pravi, da je največ nekreditnih zadrug propadlo zaradi pomanjkanja lastnega kapitala.

Vsak obrat mora imeti sredstva. Če jih ne dajo zadruzi združniki, jih je treba dobiti na posodo proti obrestim. To pa takoj ohromi združno poslovanje, ker ne more zaradi obresti biti konkurenčno. Ker združniki pri tem še z majhnimi deleži niso kaj prida zainteresirani na obstoju ali propadu zadruge, je njena usoda že vnaprej zapečatená.

Po tej poti ne moremo in ne smemo, ker bi na ta način rodili mrtve otroke. Ali po drugačni poti, ki zahteva večjo udeležbo združnikov pri zadrugah, ali pa reči: ne moremo po tej poti, pa se takoj ustaviti. Teža, da bi namreč ne prišli do cilja, ki je: organiziranje blagovnega združništva, pa ne smemo dopustiti. Zlasti v današnjih dneh, ko gre za zgraditev velikih skladišč (s tujo besedo: silosov) v Ljubljani in Mariboru, je vprašanje blagovnega združništva trikrat važno. To združništvo je v prvi vrsti poklicano, da vzame v svoje roke ta skladišča, ne da bi pri tem odrivalo zasebno zdravo in pošteno trgovstvo; ali če hoče kmet kot proizvajalec produktov, katerim bodo silosi namenjeni, imeti svojo tehtno besedo pri njih, mora z vsemi močmi skrbeti, da ne pusti iz rok ugodne prilike, ki mu jo za to nudi urejena in medsebojno v centrale povezana združna organizacija. O silosih samih sedaj ne bomo obširneje govorili; tega problema se pa dotikamo le v toliko, da opozorimo na izredno pomembnost načrtov za organizacijo sedaj tako razbitega blagovnega združništva, ki morajo roditi pozitiven uspeh, sicer bi se reklo v veliko škodo slovenskega

Osušene pečke »koščice« čespej in drugega koščicastega sadja se uporabljajo za napravo aktivnega oglja, s katerim se polnijo filtri plinskih mask. Izgleda, da bodo za to kmalu na pobudo z merodajne strani začeli nakupovati pečke, predvsem za domačo potrebo, pa tudi za izvoz. Zato je pametno, da pri letošnji dobri letini čespej in koščicastega sadja sploh vse pečke zbirate, jih operete, osušite na zraku in spravite. Lahko jih boste prodali, kadar se bo zbiranje in nakupovanje začelo.

kmetijskega gospodarstva zamuditi važen in odločilen trenutek.

Da se to ne zgodi, je treba nekaj žrtve. Treba je iti na delo vsakemu na svojem področju. Treba je podrobne propagandne dela za pojasnitev teh načrtov med ljudstvom, treba bo kmečke ljudi pripraviti do tega, da bo mogoče izvesti tudi vprašanje deležev in jamstva. Okrog tega se bo sukalo največ težav, to vemo. Ali — kakor že povedano — stvar je važna in ne dopušča polovičnega dela.

H koncu naj še to poudarim, da se za izvedbo blagovnega združništva zavzema kr. banska uprava, ki stremi, da se ustvari v tem oziru res nekaj zdravega in življenja ter napredka zmožnega. Toda velja: vse prizadevanje oblasti, še boljša združna pravila, pravilniki in poslovniki so mrtve črke, če jim ne dajo življenja združniki. Od kmetov po slovenski zemlji bo odvisno, ali se bo načrt uresničil in kako se bo uresničil. Eno je pa čisto gotovo: od strani in pod nekakim moralnim vplivom oblasti kjerkoli ustanovljene zadruge in centrale nosijo jamstva za obstoj vse do tlej, dokler ne postanejo notranja lastnina kmečkega ljudstva.

Preudarili smo in sedaj odgovorimo na vprašanje: ali smo zreli za ta korak ali ne. Če smo, kar trdno upam kljub težavam, ki sem jih omenil in ki jih je mogoče z vztrajnostjo premagati — potem napravimo sklepe, kako bomo vsi skupaj prišli za delo in ustvarili nove, trdne pogoje za ohranitev in napredek kmečkega stanu, ki je najzvestejši branitelj in čuvar slovenske zemlje.

DROBTINE

Hlače so eksplodirale. V Gommernu na Saškem so doživeli v tankajšnji ljudski soli čuden dogodek. Neki učenec se je hudo pregrešil in bi moral biti za to v sporazumu z očetom kaznovan. Ko je učitelj položil dečka čez koleno in ga krepko udaril po zadnjici, je nenkrat silno počilo, skozi razred je šnil ognjeni žarek in nastal je peklenški smrad. Učitelj je spustil učenca, ki se je ves tresoč zgrudil na tla. Po razredu je zavladal velik strah, dokler si izbruhnil glasen smeh in kroh. Učenec je imel v zadnjem hlačnem žepu raketo, ki je že po prvem udarcu močno učiteljeve roke eksplodirala. K ereti ni bil nihče poškodovan.

Paš bernardinci na Himalaji. Znameniti paš samostana sv. Bernarda na visokem alpskem prelazu so izgubili svoje sloveče ime, ko je laf eden psov do smrti oklal neko deklico. Nameravali so jih odstraniti, a njihov oskrbnik je pregovoril samostanskega predstojnika, da se sme s psmi podati na Himalajo, kjer imajo v višini 5000 metrov francoski menihi samostansko zavetišče. Res je pred dobrim mesecem odplula ladja s tropo psov in oskrbnikom proti Indiji, kjer bodo v nekaj mesecih dosegli svoj novi dom. Nedvomno bodo orjaške in sicer zvesto vdane živali v azijskih višinah dokazale svoje zmožnosti.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Mlado šiviljo

z dežele sprejememo v stalno službo. — Ima priliko se izvežbati v konfekcioniranju perila in kostimov, plaščev. Dnevna plača 50 din in cetrba. Ponudbe na upr. »Domoljuba« pod »Skrbnac«.

Hišo z vrtom

in stavbno parcelo v centru Škofje Loke prodam. Marija Dolinar, Škofja Loka 14.

Fige

za žganjekuho po znani ceni kopet na zalogi. Fran Pogodnik, Ljubljana, Tyršova (Dunajska) cesta št. 23.

Moške obleke

perilo in vsa oblačila po priznanih nizkih cenah si nabavite pri Prekarju - Sv. Petra cesta 14, Ljubljana.

Prasiča za rejo

90 kg težkega, proda Remic Ivana, — Podsmreka št. Dobrova pri Ljubljani.

Bika

3 leti starega plemenjaka in kravo s tehničkomontafonske pasme ugodno prodam. Fr. Zupanič, Novo mesto, Mestne njive.

Med v satovju

kupuje Medarna — Ljubljana - Židovska ulica št. 8.

Dekle

pošteno, sprejemem v stalno službo za živino in druga dela. Goštinca Gabrijelčič — Brezje.

Bukovih drv

700 m³, lepih, suhih, prodam. — Naslov v upravi »Domoljuba« pod št. 14998.

Hlapca

pridnega, poštenega, lačnem. Ricci Franc, — Zalog.

Krave ali telice

lepo, ki bo v 4 tednih telatila, prodam. Kristan, Podrača 30, p. Smednik.

Smolo

smrečjo in borovo kupuje Sever & Komp., Ljubljana.

Prodajalka

priprosta in postena, ki bi bila zelo dobra za prodajo manufakture, stara ne pod 25 let, zmogna voditi sama podružnico, se sprejme takoj pri Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

Plemenske bike

pingavske pasme — stare od 18—24 mesecev, kupujemo. Ponuditi na občino in posta Komenda.

Kravo

s teletom, dobro, prodam. Tomc Fr., Dobrova 49 pri Ljubljani.

Trije konji

so se našli, katerih lastniki niso znani. — Dva konja so lastniki skoraj gotovo izgubili ob priliki predaje konj v Kozarjah, dočim je tretji konj najbrž prišel s drugimi konji iz Gorenjskega. Oni lastniki konj, ki so konje izgubili in mislijo, da so ti konji morda njihovi, naj se prijavijo pri svoji občini, ki naj potrdi, da so konje res izgubili, ter pošlje točne podatke o njih podpisani občini. — Ko bodo ugotovljeni pravi lastniki konj, bo občina pozvala lastnike, da konje prevzamejo. — Občina Dobrova pri Ljubljani.

2 vajenki

za krojaško obrt sprejme modni salon Tavčar. Hrana in stanovanje v hiši, drugo ustmeno. Hirska ulica št. 13, Ljubljana.

Nov redilni prašek

>REDIN< za prašiče. —

Vsak kmetovalec si lahko hitro in s malimi stroški zredi svoje prašiče. Zadoštuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. — Mnogo zahvalnih pisem. Pazite: pravi Redin se dobi samo z gornjo sliko.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1.

Na deželi pa prodaja Redin vsaka trgovina.

Najboljše sredstvo proti kužnemu vnetju (ferš) in kužnim obolenjem pri stredih je zeliščeno mazilo

„OKAMA“

Nešteto priznanj od babic in mater. OKAMA mazilo čudovito ugodno in hitro deluje pri sprožih in zastarelih ranah, opeklinah, turih, klicjih in drugih kužnih poškodbah.

Dobi se v lekarnah in drogerijah.

Glavna zaloga lekarna

mr. OBLAK, Št. Vid nad Ljubljano

Rekord agencije »Avala«. V septembrski evropski krizi se je agencija »Avala« kar najbolj prizadevala, da v teh kritičnih dneh čim hitreje in čim točneje in čim obsežneje informira našo javnost. Radijska poslušalja agencije »Avala« je v septembru poplala svojim dopisništvom v državi in tujini agencijam rekordno število 424.463 besed, to je več kakor 2000 na stroj

Dospela je velika pošiljka

jesenskega in zimskega blaga za ženske ter moške obleke, plašče in kostume v novih vzorcih in modernih barvah, nakar Vas opozarja in vabi za nakup manufakturna trgovina

Janko Češnik Ljubljana
Ljubičeva ul.

V vsako hišo »Domoljuba«

Črni gaber kupim

za takoj ali za posek posimi. Plačilo takoj, tudi pred posekom. Ponudbe je potrebno poslati takoj na upravo »Domoljuba« pod številko 10392

Sladkosti redbinskega življenja. Prvi moč: »Kako se ti godi, odkar si oženjen?« — Drugi moč: »Kakor šolarju. Kadim na skrivnem.«

Nagrobne spomenike

iz starega pokopališča Sv. Krištofa (ter nove spomenike) po nizki ceni dobite dokler traja zaloga pri kavnosoku KUNOVAR FRANJO pokopališče Sv. Kriš, Ljubljana.

CELO LETO MOŠT (šira)

lahko trajno pripravite iz grozdja, kakor tudi vse sadne sokove

Brez kakih aparatov! Brez izgube časa! Brez strokovnega znanja! s pomočjo NIPAKOMBINA A/IL.

Odlilna iznajdba današnje znanosti! Enostavna! Poceni! Higijenska! Odobrilo Ministrstvo poljedelstva.

Pojasnila in cenik pošlje brezplačno: **RADIOSAN, Zagreb, Dukljaninova ul. 1.**

stipkanih strani, medtem ko je dosedanjí mesečni rekord znašal 394.800 besed. Tu pa ni vsteta poročila po telefonu in po direktnih brzojavkah in radiogramih. V istem času je radijska postaja agencije »Avala« sprejela 2.150.000 besed, to je 8600 tipkanih strani pisarniškega formata. Tudi glede radijskega sprejema v

meseccu septembru t. l. je dosežen nov mesečni rekord, ker je dosedanjí znašal 1.880.000 besed. Razen poročil, ki jih dobiva lastna radijska postaja agencije »Avala«, je treba dodati še obsežna poročila, ki jih dobiva agencija »Avala« iz tujine po telefonu v direktnih in radijskih brzojavkah.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zadruga s neomejenim jamstvom

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6.

v lastni palači

obrestuje hranilne vloge najugodnejše

Novo in stare vloge, ki so v celoti vsak čas izplačljive

obrestuje po **4%**; proti odpovedi po **5%**

V vsako hišo Domoljuba!

»Domoljuba« stane 85 din za celo leto, za iznosovito 60 din. — Duplice in spisan sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se saračunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-64. Izdajatelj: dr. Gregorij Poljak. — Uredniki: Jozo Kešiček. — Za Jugoslovanske tiskarne: Jozo Kramarič.